

A9-0139/2022

2.5.2022

PRANEŠIMAS

dėl Komisijos 2021 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos
(2021/2180(INI))

Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetas

Pranešėja: Terry Reintke

Nuomonės referentai (*):

Petri Sarvamaa, Biudžeto kontrolės komitetas

Franco Roberti, Teisės reikalų komitetas

(*) Susijusių komitetų procedūra. Darbo tvarkos taisyklių 57 straipsnis

TURINYS

	Psl.
PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS	3
PRIEDAS. SUBJEKTŲ AR ASMENŲ, IŠ KURIŲ PRANEŠĖJA GAVO INFORMACIJOS, SĄRAŠAS	23
BIUDŽETO KONTROLĖS KOMITETO NUOMONĖ	25
TEISĖS REIKALŲ KOMITETO NUOMONĖ.....	33
BIUDŽETO KOMITETO NUOMONĖ	40
KONSTITUCINIŲ REIKALŲ KOMITETO NUOMONĖ.....	45
PETICIJŲ KOMITETO NUOMONĖ	51
INFORMACIJA APIE PRIĖMIMĄ ATSAKINGAME KOMITETE	59
GALUTINIS VARDINIS BALSAVIMAS ATSAKINGAME KOMITETE	60

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS

dėl Komisijos 2021 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos (2021/2180(INI))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutartį (ES sutartis), ypač į jos 2 straipsnį, 3 straipsnio 1 dalį, 3 straipsnio 3 dalies antrą pastraipą, 4 straipsnio 3 dalį ir 5, 6, 7, 11 ir 49 straipsnius,
- atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV), ypač į straipsnius, susijusius su pagarba demokratijai, teisinei valstybei ir pagrindinėms teisėms, jų apsauga ir skatinimu Sąjungoje, įskaitant 70, 258, 259, 260, 263, 265 ir 267 straipsnius,
- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją (toliau – Chartija),
- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (ESTT) praktiką, ypač sprendimus bylose C-156/21 Vengrija prieš Europos Parlamentą ir Europos Sąjungos Tarybą¹ ir C-157/21 Lenkija prieš Europos Parlamentą ir Europos Sąjungos Tarybą² dėl Sąjungos biudžeto apsaugos priemonių,
- atsižvelgdamas į 2021 m. liepos 20 d. Komisijos komunikatą „2020 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita. Teisinės valstybės padėtis Europos Sąjungoje“ (COM(2021)0700),
- atsižvelgdamas į 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB³ (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas),
- atsižvelgdamas į 2018 m. lapkričio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2018/1808, kuria, atsižvelgiant į kintančias rinkos realijas, iš dalies keičiama Direktyva 2010/13/ES dėl valstybių narių įstatymuose ir kituose teisės aktuose išdėstytų tam tikrų nuostatų, susijusių su audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų teikimu, derinimo (Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyva)⁴,
- atsižvelgdamas į 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) 2020/2092 dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo⁵ (Teisinės valstybės sąlygų reglamentas),
- atsižvelgdamas į 2021 m. balandžio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą

¹ 2022 m. vasario 16 d. sprendimas, Vengrija prieš Europos Parlamentą ir Europos Sąjungos Tarybą, C-156/21, EU:C:2022:97.

² 2022 m. vasario 16 d. sprendimas, Lenkija prieš Europos Parlamentą ir Europos Sąjungos Tarybą, C-157/21, EU:C:2022:98.

³ OL L 119, 2016 5 4, p. 1.

⁴ OL L 303, 2018 11 28, p. 69.

⁵ OL L 433 I, 2020 12 22, p. 1.

(ES) 2021/692, kuriuo nustatoma Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programa ir kuriuo panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1381/2013 ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 390/2014⁶,

- atsižvelgdamas į Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją,
- atsižvelgdamas į JT dokumentus dėl žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos ir JT visuotinio periodinio vertinimo rekomendacijas ir ataskaitas, taip pat į JT sutartimis įsteigtų organų teisinę praktiką ir Žmogaus teisių tarybos specialiąsias procedūras,
- atsižvelgdamas į Demokratiškas institucijų ir žmogaus teisių biuro, Vyriausiojo tautinių mažumų reikalų komisaro, atstovo žiniasklaidos laisvės klausimais bei kitų Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) organų rekomendacijas ir ataskaitas,
- atsižvelgdamas į Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją, Europos socialinę chartiją, Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką ir Europos socialinių teisių komiteto išaiškinimus, taip pat Parlamentinės Asamblėjos, Ministrų Komiteto, žmogaus teisių komisaro, Europos komisijos kovai su rasizmu ir netolerancija, Kovos su diskriminacija, įvairovės ir įtraukties iniciatyvinio komiteto, Venecijos komisijos bei kitų Europos Tarybos organų konvencijas, rekomendacijas, rezoliucijas, nuomones ir ataskaitas,
- atsižvelgdamas į 2007 m. gegužės 23 d. Europos Tarybos ir Europos Sąjungos susitarimo memorandumą bei 2020 m. liepos 8 d. Tarybos išvadas dėl ES bendradarbiavimo su Europos Taryba 2020–2022 m. prioritetu,
- atsižvelgdamas į 2017 m. gruodžio 20 d. Komisijos pagrįstą pasiūlymą dėl Tarybos sprendimo dėl aiškaus pavojaus, kad Lenkijos Respublika gali šurkščiai pažeisti teisinės valstybės principą, nustatymo, parengtą vadovaujantis ES sutarties 7 straipsnio 1 dalimi (COM(2017)0835),
- atsižvelgdamas į 2020 m. rugsėjo 18 d. pradėtą vykdyti 2020–2025 m. ES kovos su rasizmu veiksmų planą „Lygybės sąjunga“ (COM(2020)0565),
- atsižvelgdamas į 2021 m. lapkričio 9 d. ES pagrindinių teisių agentūros ataskaitą „Antisemitizmas: 2010–2020 m. Europos Sąjungoje užregistruotų antisemitinių incidentų apžvalga“,
- atsižvelgdamas į 2021 m. rugsėjo 22 d. ES pagrindinių teisių agentūros ataskaitą „Pilietinės erdvės apsauga ES“ (angl. „Protecting civic space in the EU“) ir kitas jos ataskaitas, duomenis ir priemones, visų pirma Europos Sąjungos pagrindinių teisių informacinę sistemą (EFRIS),
- atsižvelgdamas į savo 2016 m. spalio 25 d. rezoliuciją su rekomendacijomis Komisijai dėl ES demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių mechanizmo sukūrimo⁷,

⁶OL L 156, 2021 5 5, p. 1.

⁷OL C 215, 2018 6 19, p. 162.

- atsižvelgdamas į savo 2018 m. kovo 1 d. rezoliuciją dėl Komisijos sprendimo pasinaudoti ES sutarties 7 straipsnio 1 dalimi dėl padėties Lenkijoje⁸,
- atsižvelgdamas į savo 2018 m. balandžio 19 d. rezoliuciją dėl poreikio parengti Europos vertybių priemonę siekiant remti pilietinės visuomenės organizacijas, propaguojančias pagrindines vertybes Europos Sąjungoje vietos ir nacionaliniu lygmenimis⁹,
- atsižvelgdamas į savo 2018 m. rugsėjo 12 d. rezoliuciją dėl pasiūlymo, kuriuo pagal Europos Sąjungos sutarties 7 straipsnio 1 dalį Taryba raginama nustatyti, ar esama aiškaus pavojaus, kad Vengrija šiurkščiai pažeidžia vertybes, kuriomis grindžiama Sąjunga¹⁰,
- atsižvelgdamas į savo 2018 m. lapkričio 14 d. rezoliuciją dėl poreikio sukurti visapusišką ES mechanizmą, skirtą demokratijai, teisei valstybei ir pagrindinėms teisėms apsaugoti¹¹,
- atsižvelgdamas į savo 2020 m. sausio 16 d. rezoliuciją dėl pagal ES sutarties 7 straipsnio 1 dalį vykstančių klausimų dėl Lenkijos ir Vengrijos¹²,
- atsižvelgdamas į savo 2020 m. spalio 8 d. rezoliuciją dėl teisinės valstybės principo taikymo ir pagrindinių teisių padėties Bulgarijoje¹³,
- atsižvelgdamas į savo 2020 m. spalio 7 d. rezoliuciją dėl ES demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių mechanizmo sukūrimo¹⁴,
- atsižvelgdamas į savo 2020 m. lapkričio 13 d. rezoliuciją dėl COVID-19 priemonių poveikio demokratijai, teisinės valstybės principui ir pagrindinėms teisėms¹⁵,
- atsižvelgdamas į savo 2020 m. lapkričio 26 d. rezoliuciją dėl 2018–2019 m. metinio pranešimo dėl pagrindinių teisių padėties Europos Sąjungoje¹⁶,
- atsižvelgdamas į 2021 m. birželio 24 d. rezoliuciją dėl Komisijos 2020 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos¹⁷,
- atsižvelgdamas į savo 2021 m. liepos 8 d. rezoliuciją dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo taikymo gairių parengimo¹⁸,
- atsižvelgdamas į savo 2021 m. liepos 8 d. rezoliuciją dėl ES teisės ir LGBTIQ piliečių teisių pažeidimų Vengrijoje dėl Vengrijos Nacionalinėje Asamblėjoje priimtų teisės

⁸ OL C 129, 2019 4 5, p. 13.

⁹ OL C 390, 2019 11 18, p. 117.

¹⁰ OL C 433, 2019 12 23, p. 66.

¹¹ OL C 363, 2020 10 28, p. 45.

¹² OL C 270, 2021 7 7, p. 91.

¹³ OL C 395, 2021 9 29, p. 63.

¹⁴ OL C 395, 2021 9 29, p. 2.

¹⁵ OL C 415, 2021 10 13, p. 36.

¹⁶ OL C 425, 2021 10 20, p. 107.

¹⁷ OL C 81, 2022 2 18, p. 27.

¹⁸ OL C 99, 2022 3 1, p. 146.

- aktų pakeitimų¹⁹,
- atsižvelgdamas į savo 2021 m. rugsėjo 14 d. rezoliuciją dėl LGBTIQ asmenų teisių ES²⁰,
 - atsižvelgdamas į savo 2021 m. rugsėjo 16 d. rezoliuciją dėl žiniasklaidos laisvės ir toliau blogėjančios teisinės valstybės padėties Lenkijoje²¹,
 - atsižvelgdamas į savo 2021 m. spalio 20 d. rezoliuciją „Europos žiniasklaida skaitmeniniame dešimtmetyje. Gaivinimo ir transformacijos rėmimo veiksmų planas“²²,
 - atsižvelgdamas į savo 2021 m. spalio 21 d. rezoliuciją dėl teisinės valstybės krizės Lenkijoje ir ES teisės viršenybės²³,
 - atsižvelgdamas į savo 2021 m. lapkričio 11 d. rezoliuciją „Demokratijos ir žiniasklaidos laisvės bei pliuralizmo stiprinimas ES: netinkamas civilinės ir baudžiamosios teisės veiksmų naudojimas siekiant užtildyti žurnalistus, NVO ir pilietinę visuomenę“²⁴,
 - atsižvelgdamas į savo 2021 m. lapkričio 11 d. rezoliuciją dėl pirmųjų *de facto* abortų uždraudimo Lenkijoje metinių²⁵,
 - atsižvelgdamas į savo 2021 m. gruodžio 15 d. rezoliuciją dėl prevencinių priemonių, kuriomis siekiama išvengti korupcijos, neteisėtų išlaidų ir netinkamo ES ir nacionalinių lėšų naudojimo neatidėliotinos pagalbos fondų ir su krize susijusių išlaidų srityse, vertinimo²⁶,
 - atsižvelgdamas į savo 2021 m. gruodžio 16 d. rezoliuciją dėl pagrindinių teisių ir teisės viršenybės Slovėnijoje, ypač delsimo skirti prokurorus į Europos prokuratūrą²⁷,
 - atsižvelgdamas į savo 2022 m. kovo 9 d. rezoliuciją dėl užsienio šalių kišimosi į visus demokratinius procesus Europos Sąjungoje, įskaitant dezinformaciją²⁸,
 - atsižvelgdamas į 2021 m. birželio 3 d. Europos Audito Rūmų specialiąją ataskaitą Nr. 09/2021 „Dezinformacija, daranti poveikį ES: pažabota, bet neįveikta“,
 - atsižvelgdamas į 2022 m. sausio 10 d. Europos Audito Rūmų specialiąją ataskaitą Nr. 01/2022 „ES parama teisei valstybei Vakarų Balkanuose: nepaisant pastangų, esminės problemos neišspręstos“,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 54 straipsnį,

¹⁹ OL C 99, 2022 3 1, p. 218.

²⁰ OL C 99, 2022 3 1, p. 218.

²¹ OL C 117, 2022 3 11, p. 151.

²² Priimti tekstai, P9_TA(2021)0428.

²³ Priimti tekstai, P9_TA(2021)0439.

²⁴ Priimti tekstai, P9_TA(2021)0451.

²⁵ Priimti tekstai, P9_TA(2021)0455.

²⁶ Priimti tekstai, P9_TA(2021)0502.

²⁷ Priimti tekstai, P9_TA(2021)0512.

²⁸ Priimti tekstai, P9_TA(2022)0064.

- atsižvelgdamas į Biudžeto kontrolės komiteto, Teisės reikalų komiteto, Biudžeto komiteto, Konstitucinių reikalų komiteto ir Peticijų komiteto nuomones,
 - atsižvelgdamas į Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto pranešimą (A9-0139/2022),
- A. kadangi Sąjunga grindžiama ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintomis bendromis pagarbos žmogaus orumui, laisvės, demokratijos, lygybės, teisinės valstybės ir pagarbos žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises, vertybėmis, kurios yra bendros ES valstybėms narėms ir kuriomis norėdamos įstoti į Sąjungą turi vadovautis šalys kandidatės, nes tai yra Kopenhagos kriterijai, kurių įstojus negalima nepaisyti ar aiškinti kitaip; kadangi demokratija, teisinės valstybės principas ir pagrindinės teisės yra viena kitą sustvirtinančios vertybės, kurias pamynus Sąjungai ir jos piliečių teisėms bei laisvėms gali kilti sisteminė grėsmė; kadangi reikalavimas laikytis teisinės valstybės principo visai Sąjungai ir jos valstybėms narėms keliamas visais valdymo lygmenimis, įskaitant žemesnio nei nacionalinis lygmens subjektus;
- B. kadangi pagal ES sutarties 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą lojalaus bendradarbiavimo principą Sąjunga ir valstybės narės įpareigojamos viena kitai padėti vykdyti iš Sutarčių kylančius įsipareigojimus visapusiškai gerbdamos viena kitą, o valstybės narės – imtis visų reikiamų bendrų ar individualių priemonių, kad užtikrintų iš Sutarčių ar Sąjungos institucijų aktų kylančių pareigų vykdymą;
- C. kadangi kasmetinis teisinės valstybės principo taikymo peržiūros ciklas puikiai papildo ES sutarties 2 straipsnio vertybes saugančias turimas priemones, nes ataskaitoje, remiantis keturiais tiesiogiai su pagarba teisinės valstybės principui susijusiais ramsčiais, vertinama padėtis visose ES valstybėse narėse;
- D. kadangi nepateikus konkrečių rekomendacijų ir nenumačius efektyvių tolesnių veiksmų, teisinės valstybės principo taikymo ataskaita gali nepadėti užkirsti kelio sisteminiams problemoms ir teisinės valstybės padėties blogėjimui, kuris pastaraisiais metais stebimas ne vienoje ES valstybėje narėje, šių problemų aptikti ar jų spręsti iš tiesų ir laiku;
- E. kadangi valstybės narės ėmėsi neatidėliotinių priemonių reaguodamos į COVID-19 pandemiją; kadangi tam, kad jos būtų teisėtos, ribojant pagrindines teises ar pagrindines laisves būtina laikytis būtinumo ir proporcingumo principų; kadangi kai kuriose valstybėse narėse pastebėta neigiama su teisinės valstybės principu susijusi tendencija, nes vyriausybės taikė nepaprastąsias priemones kaip pretekstą demokratinei stabdžių ir atsvarų sistemai silpninti;
- F. kadangi būtina stiprinti ir racionalizuoti esamus mechanizmus ir sukurti bendrą visapusišką veiksmingo ES demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių apsaugos mechanizmą ir užtikrinti, kad ES sutarties 2 straipsnio vertybių būtų laikomasi visoje Sąjungoje ir jų laikytusi ir šalys kandidatės, nors ir taikant skirtingus stebėsenos režimus, kad valstybėms narėms būtų užkirstas kelias plėtoti nacionalinę teisę, prieštaraujančią ES sutarties 2 straipsnyje numatyta apsaugai;
- G. kadangi teisės į saviraiškos laisvę, informaciją ir teisė į visuomenės dalyvavimą yra tarp demokratijos kertinių akmenų;

- H. kadangi Europos Tarybos Kovos su neapykantos retorika ekspertų komitetas parengė Ministrų Komiteto rekomendacijos dėl kovos su neapykantos retorika projektą, kuriame pateikiamos neprivalomos gairės, kaip kovoti su šiuo reiškiniu, ir kuris turėtų būti priimtas 2022 m.²⁹; kadangi naujai įsteigtas Kovos su neapykantos retorika komitetas yra įpareigotas iki 2023 m. pabaigos parengti Ministrų Komiteto rekomendacijos dėl neapykantos retorikos nusikaltimo projektą;
- I. kadangi Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programa suteikia galimybę teikti tiesioginę lanksčią paramą pilietinės visuomenės veikėjams, skatinantiems ir ginantiems ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintas vertybes vietas, nacionaliniu ir Europos lygmenimis;

2020 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita: bendrosios pastabos

1. teigiamai vertina Komisijos antrąją metinę teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą; pažymi, kad Parlamentas nuolat naudojasi šia metine ataskaita kaip informacijos ir duomenų šaltiniu, kai diskutuojama apie teisinės valstybės padėtį konkrečioje valstybėje narėje; apgailestauja dėl to, kad Komisija nevisiškai atsižvelgė į 2021 m. birželio 24 d. Parlamento rezoliucijoje dėl Komisijos 2020 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos pateiktas rekomendacijas, visų pirma dėl ataskaitos aprėpties išplėtimo, kad ji apimtų visas ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintas vertybes, dėl sisteminių ir pavienių pažeidimų atskyrimo ir išsamesnio, skaidresnio vertinimo, įskaitant veiksmus, kuriais reaguojama į pažeidimus; mano, kad šios rekomendacijos tebegalioja, ir pakartoja jas;
2. palankiai vertina tai, kad į Komisijos metinę ataskaitą įtrauktas ir teisingumo sistemų veikimas, ir kovos su korupcija sistema, ir žiniasklaidos pliuralizmas, ir tam tikri su stabdžių ir atsvarų sistema susiję instituciniai klausimai, įskaitant – tam tikru mastu – pilietinę erdvę; vis dėlto apgailestauja, kad 2021 m. ataskaitoje ne visos teisinės valstybės principo taikymo problemos buvo pakankamai išsamiai ar plačiai aprašytos; siūlo, kad Komisija išanalizuotų teisinės valstybės principo taikymo problemas kiekviename ramstyje visų vertybių, kurios yra įtvirtintos ES sutarties 2 straipsnyje, ir visų pagrindinių teisių, aprašytų Chartijoje, atžvilgiu; ragina į metinę ataskaitą įtraukti kitus svarbius Venecijos komisijos 2016 m. teisinės valstybės kontrolinio sąrašo elementus, pvz., piktnaudžiavimo įgaliojimais prevenciją, lygybę prieš įstatymą ir nediskriminavimą bei teisę kreiptis į teismą, įskaitant teisės į teisingą bylos nagrinėjimą aspektus; pakartoja savo raginimą Komisijai į būsimas ataskaitas įtraukti kalnimo sąlygų vertinimą;
3. labai gerai vertina tai, kad į ataskaitą įtraukti konkrečioms šalims skirti skyriai; puikiai vertina Komisijos pastangas bendradarbiauti su nacionalinėmis vyriausybėmis, nacionaliniais parlamentais ir Europos Parlamentu, taip pat pilietine visuomene ir kitais nacionaliniais subjektais; ragina valstybes aktyviai bendradarbiauti su Komisija ir viešai skelbti savo rašytinius pareiškimus, kad nepriklausomi ekspertai ir pilietinės visuomenės grupės galėtų patikrinti juose nurodytus faktus ir reaguoti į juos bei užtikrinti visišką skaidrumą; ragina Komisiją toliau gilinti analizę, taip pat ragina Komisiją tam užtikrinti tinkamus išteklius, įskaitant žmogiškuosius išteklius, kad būtų

²⁹ Ministrų Komiteto rekomendacijos dėl kovos su neapykantos retorika projektas, su kuriuo galima susipažinti svetainėje <https://rm.coe.int/draft-recommendation-on-combating-hate-speech-public-consultation-v-18/native/1680a2ef25> Naujienos skelbiamos: <https://www.coe.int/en/web/committee-antidiscrimination-diversity-inclusion/-/the-cdadi-finalised-important-deliverables-at-its-fourth-plenary-meeting>.

pasiektas platus įvairių suinteresuotųjų subjektų ratas; mano, kad reikėtų skirti daugiau laiko ir svarbos Komisijos vizitams į šalis, ypač vietoje; ragina Komisiją išsamiau informuoti visuomenę apie šiuos vizitus, kad teisinės valstybės kultūra būtų puoselėjama nacionaliniu lygmeniu; palankiai vertina Komisijos atstovų apsilankymus nacionaliniuose parlamentuose siekiant pristatyti šios ataskaitos išvadas;

Metodika

4. pabrėžia, kad visos valstybės narės tikrinamos taikant tuos pačius rodiklius ir metodiką ir jokia valstybė narė nėra diskriminuojama; ragina Komisiją patikslinti, kokie rodikliai naudojami vertinant teisinės valstybės principo taikymo padėtį valstybėse narėse; ragina Komisiją kiekvienų metų rugsėjo mėn. paskelbti ES vertybių savaitę, per kurią Europos Parlamentui ir nacionaliniams parlamentams ataskaita būtų pateikiama tuo pačiu metu ir būtų geriau integruota į ES teisingumo rezultatų suvestinę, ES pagrindinių teisių agentūros Pagrindinių teisių ataskaitą ir Žiniasklaidos pliuralizmo observatorijos ataskaitą; laikosi nuomonės, kad šiuo metu teisinės valstybės principo taikymo ataskaita naudojama kaip padėties valstybėse narėse aprašomieji dokumentai, bet ji turėtų būti analitinė ir nurodomoji priemonė, kad būtų vykdomi jos prevenciniai ir žalos mažinimo tikslai; pabrėžia, kad, norint išsamiai išanalizuoti padėtį valstybėje narėje, būtina bendrai išanalizuoti ir įvertinti teisinės valstybės principo taikymą valstybėse narėse; pabrėžia, kad, vienodai pristatant skirtingo pobūdžio ar intensyvumo nusižengimus ar pažeidimus, rizikuojama sumenkinti pačius šurkščiausius teisinės valstybės principo pažeidimus; primygtinai ragina Komisiją savo ataskaitose aiškiau ir suprantamiau atskirti ir nurodyti, kurie teisinės valstybės principo pažeidimai yra sisteminiai ir tyčiniai, o kurie pavieniai;
5. apgailestauja dėl to, kad ataskaitoje aiškiai nepripažįstamas lėtas teisinės valstybės padėties blogėjimas valstybėse, kurių atžvilgiu vykdomos ES sutarties 7 straipsnio 1 dalyje numatytos procedūros, o būtent Lenkijoje ir Vengrijoje, ir nenustatomi teisinės valstybės principo taikymo trūkumai kai kuriose valstybėse narėse; ragina Komisiją paaiškinti, kad tada, kai tam tikrą laiką sistemingai, tyčia, sunkiai ir nuolat pažeidžiamos ES sutarties 2 straipsnyje išvardytos vertybės, galėtų būti laikoma, jog valstybės narės nebeatitinka visų demokratiją apibrėžiančių kriterijų ir tampa autoritariniais režimais;
6. apgailestauja dėl to, kad Komisija apibendrinamojoje ataskaitoje kai kurias valstybes nares, visų pirma Vengriją ir Lenkiją, keletą kartų paminėjo kaip valstybes nares, dėl kurių kyla susirūpinimas, bet po šios ataskaitos paskelbimo padėtis nepagerėjo; primena, kad nuo 2021 m. birželio mėn. Parlamentas savo plenarinių posėdžių rezoliucijose taip pat aptarė teisinės valstybės padėtį Vengrijoje, Lenkijoje ir Slovėnijoje; be to, primena, kad Parlamento Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto Demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių stebėsenos grupė ir Biudžeto kontrolės komitetas taip pat svarstė keliose kitose valstybėse narėse kylančias problemas; pabrėžia, kad po kelių *ad hoc* delegacijų komandiruočių į kai kurias iš šių valstybių narių, tapo aišku, kad teisinės valstybės principo, demokratijos ir pagrindinių teisių padėtis šiose valstybėse narėse yra gerokai blogesnė, nei Komisija aprašė savo ataskaitoje; mano, kad siekiant geriau atpažinti šalis, kuriose padėtis prastėja, Komisija turėtų atlikti išsamesnį tų pačių elementų vertinimą visuose šalims skirtuose skyriuose;

7. ragina Komisiją kiekvieną tam tikrai šaliai skirtą skyrių pabaigti valstybių narių veiklos rezultatų įvertinimu atskirų ataskaitos ramsčių atžvilgiu, nurodant, kokių mastu buvo įvykdytos Teisinės valstybės sąlygų reglamento sąlygos; todėl ragina Komisiją, be kokybinio vertinimo, parengti teisinės valstybės principo taikymo indeksą įvairiems ramsčiams, grindžiamą objektyvia, prieinama, skaidria, aiškia ir nediskriminacine pateikimo ir lyginamosios analizės sistema, šią analizę turėtų atlikti nepriklausomi ekspertai ir ji turėtų parodyti, koks yra teisinės valstybės principo laikymosi lygis valstybėse narėse;
8. laikosi nuomonės, kad metinėje ataskaitoje reikėtų įvardinti kompleksines ES lygmens tendencijas, įskaitant galimus sisteminius trūkumus; prašo Komisijos nustatyti atvejus, kai priemonės ar praktika, kuria kenkiama teisinės valstybės principui vienoje valstybėje narėje, tampa arba gali tapti pavyzdžiu kitoms valstybėms narėms; pabrėžia, kad sąmoningas mažumų grupių teisių puolimas kai kuriose valstybėse narėse paskatino ir įtvirtino tokį judėjimą ir kitur, o tai rodo pradedamos varžyti moterų, LGBTIQ asmenų ir kitų mažumų grupių teisės; be to, ragina Komisiją pabrėžti neigiamą poveikį, kurį teisinės valstybės principo pažeidimai gali turėti visai Sąjungai;
9. mano, kad ataskaitoje neturėtų būti apsiribota metine rodiklių suvestine ir turėtų būti nurodyta, kaip teisinės valstybės principo taikymas ar šio principo atsisakymas vystėsi ir keitėsi visų valstybių narių teisingumo sistemose; palankiai vertina tai, kad 2021 m. ataskaitoje buvo stengtasi palyginti padėtį su 2020 m. ataskaitoje apžvelgta padėtimi; mano, kad būtina aiškiai nustatyti teigiamas ir neigiamas teisinės valstybės principo padėties tendencijas ir pateikti pagrindinių jų priežasčių analizę;
10. mano, kad reikėtų naujo atskiro skyriaus dėl Sąjungos institucijų, kuriame būtų vertinama su galių atskyrimu, atskaitomybe ir stabdžių ir atsvarų sistema susijusi padėtis;

Vertinimas ir rekomendacijos

11. mano, kad į 2021 m. ataskaitą buvo galima įtraukti aiškesnių vertinimų ir nurodyti, ar kiekvieno ramsčio, kurie buvo nagrinėjami kiekvienai šaliai skirtuose skyriuose, atveju buvo trūkumų, ar buvo iškilusi šurkštaus ES sutarties 2 straipsnio vertybių pažeidimo rizika ir ar jos buvo faktiškai pažeistos; ragina Komisiją įtraukti visų ankstesniais metais įgyvendintų teisinės valstybės priemonių vertinimą ir pridėti jų veiksmingumo analizę bei galimus tobulinimo būdus; ragina atlikti labiau integruotą analizę, susijusią su keturių ramsčių tarpusavio sąsajomis ir tuo, kaip bendri trūkumai gali pasiekti lygmenį, kai jie būti laikomi ES sutarties 2 straipsnyje nurodytų vertybių pažeidimais arba pažeidimų rizika; pakartoja, kad svarbu kalbėti atvirai ir nedviprasmiškai ir aiškiai pabrėžti svarstomą problemą bei Komisijos poziciją;
12. palankiai vertina Komisijos ketinimą į 2022 m. ataskaitą įtraukti konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas; ragina Komisiją kartu su šiomis rekomendacijomis nurodyti įgyvendinimo terminus, tikslus ir konkrečius veiksmus, kurių reikia imtis; ragina Komisiją į paskesnes ataskaitas įtraukti informaciją apie pažangą, padarytą įgyvendinant jos rekomendacijas, taip pat įtraukti šią informaciją į struktūrinį dialogą su Parlamentu visus metus; ragina Komisiją užtikrinti, kad jos metinėse ataskaitose didelis dėmesys taip pat būtų skiriamas aktualioms konkrečioms šalims skirtoms

rekomendacijoms pagal Europos semestrą, visų pirma susijusioms su teisminių institucijų ir prokuratūrų nepriklausomumu ir kova su korupcija bei skaidrumo ir sąžiningumo užtikrinimu;

13. rekomenduoja Komisijai kartu su kiekviena savo rekomendacija nurodyti nebaigtinį sąrašą tinkamų priemonių, kurias galėtų naudoti ES institucijos, jei trūkumai nebūtų pašalinti; ragina Komisiją nedelsti ir pasinaudoti šiomis priemonėmis nelaukiant kito metinio ataskaitų teikimo ciklo, ypač tais atvejais, kai nesitikima, jog rekomendacijos bus sparčiai įgyvendinamos arba esama tolesnio padėties blogėjimo rizikos;

Ataskaitos aprėptis

14. apgailestauja dėl to, kad abi, 2020 m. ir 2021 m., ataskaitos neapėmia visų ES sutarties 2 straipsnio demokratijos ir pagrindinių teisių vertybių, kurioms poveikis daromas iš karto, kai tik šalyse teisinės valstybės principo taikymo padėtis pradeda blogėti; primena, kad teisinės valstybės principas, demokratija ir pagrindinės teisės yra glaudžiai tarpusavyje susiję;

Teisingumo sistemos

15. pabrėžia, kad teismų atskaitomybė, baudžiamojo persekiojimo ir teismų nepriklausomumas bei teismo sprendimų vykdymo užtikrinimas yra esminiai teisinės valstybės elementai; apgailestauja dėl rimtų ir struktūrinių problemų, susijusių su teisminių institucijų nepriklausomumu tam tikrose valstybėse narėse; pabrėžia esminį teisininkų vaidmenį užtikrinant pagrindinių teisių apsaugą ir stiprinant teisinę valstybę; ragina valstybes nares apsaugoti teisėjus ir prokurorus nuo politinių išpuolių ir spaudimo, kuriais siekiama pakenkti jų darbui, ir primygtinai reikalauja, kad valstybės narės visapusiškai laikytųsi Sąjungos ir tarptautinių teisės aktų dėl teisminių institucijų nepriklausomumo; ragina Komisiją į savo 2022 m. ataskaitą įtraukti konkrečias rekomendacijas, kad būtų užtikrintas teisminių institucijų nepriklausomumas visose valstybėse narėse, taip pat į metinę ataskaitą įtraukti teisininkų ir advokatų asociacijų nepriklausomumą, nes tai labai svarbu nepriklausomoms teisingumo sistemoms;
16. primena, kad Sąjungos teisė yra viršesnė už nacionalinę teisę, nepaisant to, kaip organizuotos nacionalinės teisingumo sistemos; ragina Komisiją atidžiai stebėti nacionalinių teismų sprendimus dėl ES teisės viršenybės nacionalinių įstatymų atžvilgiu ir visų pirma tam tikrų Sutarčių straipsnių nesuderinamumą su nacionalinėmis konstitucijomis; primygtinai ragina Komisiją užtikrinti konkretų, skubų ir tinkamą atsaką į atsakymą vykdyti Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimus ar jų laikytis ir informuoti Parlamentą apie veiksmus, kurių ji ėmėsi šiuo klausimu;
17. pabrėžia svarbų teisminių institucijų tarybų vaidmenį saugant teismų nepriklausomumą; pažymi, kad keliose valstybėse narėse esama įsisenėjusių problemų dėl teisminių institucijų tarybos sudėties ir teisėjų, kurie yra kartais pažeidžiami dėl nederamo politinio kišimosi, skyrimo; ragina valstybes nares sistemingai prašyti Venecijos komisijos nuomonės, jei ji siekia pritaikyti šių organų sudėtį ir veikimą, ir imtis tolesnių veiksmų dėl šių rekomendacijų; mano, kad Komisija turi įvertinti tokius tolesnius veiksmus metinėje ataskaitoje;
18. atkreipia dėmesį į tai, kad prokuratūra yra svarbus elementas kovojant su

nusikalstamumu, korupcija ir piktnaudžiavimu valdžia; pabrėžia kad būtina parengti apsaugos priemonės, kurios padėtų išsaugoti prokuratūrų ir atskirų prokurorų nepriklausomumą, kad jie nepatirtų nederamo politinio spaudimo, visų pirma iš vyriausybės, sykiu laikantis būtinų atskaitomybės sąlygų, kad būtų užkirstas kelias piktnaudžiavimui ar aplaidumui; išreiškia visišką solidarumą ir visapusišką paramą visoms nusikaltimų aukoms;

19. atkreipia dėmesį į tai, kad strateginiais ieškiniais dėl visuomenės dalyvavimo (SLAPP) ne tik labai pažeidžiama nuo SLAPP nukentėjusių asmenų veiksminga teisė kreiptis į teismą, taigi ir teisinės valstybės principas, bet šie ieškiniai taip pat yra piktnaudžiavimas valstybių narių teisingumo ir teisinėmis sistemomis, visų pirma kenkiant valstybių narių gebėjimui sėkmingai spręsti esamas problemas, pvz., proceso trukmės ir teisingumo sistemų kokybės, taip pat darbo krūvio dėl bylų skaičiaus valdymo ir susikaupusių neišnagrinėtų bylų skaičiaus problemas;

Kovos su korupcija sistema

20. pakartoja savo nuomonę, kad korupcija kelia didelę grėsmę demokratijai, Europos lėšoms ir teisinės valstybės principui; yra giliai susirūpinęs dėl didėjančio korupcijos lygio ir padėties šioje srityje blogėjimo tam tikrose valstybėse narėse, dėl nuolat išskylančių korupcijos atvejų, susijusių su aukšto lygio pareigūnais ir politikais, ir dėl į ekonomiką ir viešąjį sektorių besiskverbiančio organizuoto nusikalstamumo; palankiai vertina 2021 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje pateiktą informaciją šiuo klausimu ir ragina būsimose ataskaitose pateikti daugiau paaiškinimų dėl to, ar buvo padarytas poveikis ES lėšoms;
21. primygtinai ragina Komisiją atnaujinti ir stiprinti Sąjungos kovos su korupcija politiką ir priemones, be kita ko, numatant vienodą korupcijos nusikaltimo apibrėžtį ir nustatant bendrus standartus bei kriterijus ir užtikrinant tinkamą jų įgyvendinimą ir vykdymą; primena, kad valstybėms narėms svarbu bendradarbiauti su Europos prokuratūra ir aktyviai remti jos užduotis; ragina visas valstybes nares, kurios dar nėra įsitraukusios į Europos prokuratūros veiklą, tai padaryti; palankiai vertina tai, kad Komisija išsiuntė oficialius išpėjimus beveik visoms valstybėms narėms dėl to, kad į nacionalinę teisę neperkelta Pranešėjų apsaugos direktyva³⁰;

Saviraiškos ir informacijos laisvė, žiniasklaidos laisvė ir pliuralizmas

22. primena, kad žiniasklaidos laisvė ir pliuralizmas, įskaitant aukštos kokybės, tvariai ir skaidriai finansuojamą ir nepriklausomą naujienų žiniasklaidą, tiek tradicinę, tiek skaitmeninę, nepriklausomus žurnalistus, faktų tikrintojus ir tyrėjus, taip pat stiprią visuomeninę žiniasklaidą, yra labai svarbūs demokratijai, užtikrina, kad nebūtų piktnaudžiaujama valdžia, ir yra geriausias dezinformacijos priešnuodis; reiškia susirūpinimą dėl žiniasklaidos politinio nepriklausomumo kai kuriose valstybėse narėse, nes redakcijos pozicija atspindi didelę politinės aplinkos poliarizaciją;
23. yra sunerimęs dėl vis labiau priešiškos aplinkos, kurioje žurnalistai ir žiniasklaidos subjektai veikia daugelyje valstybių narių, ypač kai šių žurnalistų ir žiniasklaidos

³⁰ 2019 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1937 dėl asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, apsaugos. OL L 305, 2019 11 26, p. 17.

subjektų darbe daugiausia dėmesio skiriama piktnaudžiavimui valdžia, korupcijai, pagrindinių teisių pažeidimams ir nusikalstamai veiklai; primena, kad kai kuriose valstybėse narėse žurnalistai ir žiniasklaidos priemonės vis dažniau bauginami, jiems grasinama (be kita ko, socialinėje žiniasklaidoje), pateikiami baudžiamieji kaltinimai, vykdomi fiziniai išpuoliai, smurtiniai incidentai ir nužudymai; smerkia kai kurių valstybių narių vyriausybių taikomas represines strategijas, pvz., keliamus strateginius ieškinius dėl visuomenės dalyvavimo (SLAPP) ir šmeižto kampanijas, taip pat valstybės vykdomą visuomeninės žiniasklaidos, pilietinės visuomenės ir akademinė institucijų kontrolę, dėl kurios atsiranda savicenzūra ir vis labiau blogėja žiniasklaidos ir akademinės laisvės padėtis; primena, kad tuo metu, kai buvo nužudyta tiriamosios žurnalistikos atstovė Daphne Caruana Galizia, jai buvo iškelti 47 civiliniai ir baudžiamieji ieškiniai dėl garbės ir orumo įžeidimo, kurių daugelis tebėra iškelti jos šeimai; perspėja, kad šie nepriimtini veiksmai gali turėti neigiamą poveikį žodžio ir spaudos laisvei, ir neturėtų būti leidžiama, kad tai taptų precedentu tiek Sąjungoje, tiek Sąjungos šalyse kandidatėse bei potencialiose šalyse kandidatėse;

24. apgailestauja, kad 2021 m. ataskaitoje nėra atspindėta, kiek pavojingos yra šios tendencijos, visų pirma susijusios su valstybės kontrole, strateginiu bylinėjimusi ir šmeižto kampanijomis tam tikrose valstybėse narėse; primygtinai ragina Komisiją šiuo atžvilgiu patobulinti su žiniasklaida susijusius skyrius, pateikiant nacionalinių žiniasklaidos laisvės, žiniasklaidos pliuralizmo bei žiniasklaidos nuosavybės skaidrumo apsaugos sistemų efektyvumo ir veiksmingumo vertinimą, priimti minimalius standartus nustatančius Sąjungos teisės aktus, kad nebūtų naudojamosi strateginiais ieškiniiais dėl visuomenės dalyvavimo (SLAPP), ir būsimame Žiniasklaidos laisvės akte pateikti plataus užmojo teisinę sistemą, kuri trukdytų vis labiau politizuoti žiniasklaidą tam tikrose valstybėse narėse; pabrėžia, kad ataskaitoje turėtų būti kruopščiai įvertintas valstybių narių audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų reguliuotojų, kurie pagal Sąjungos teisę turi būti nepriklausomi nuo atitinkamų vyriausybių, nepriklausomumas; ragina Komisiją užtikrinti papildomą ir lankstesnę finansavimą nepriklausomai tiriamajai žurnalistikai Sąjungoje;
25. pabrėžia, koks svarbus redakcinis visuomeninės žiniasklaidos nepriklausomumas, kad ji galėtų kokybiškai, nešališkai ir laisvai informuoti apie viešuosius reikalus, visų pirma rinkimų metu; ragina valstybes nares užtikrinti stabilų, atvirą, skaidrų, tvarų ir tinkamą daugiametį visuomeninės žiniasklaidos finansavimą, kad būtų garantuota jos kokybė ir nepriklausomumas nuo valdžios sektoriaus, politinio, ekonominio ir kitokio spaudimo; apgailestauja, kad į metinę ataskaitą nėra įtraukta visuomeninė žiniasklaida; ragina Komisiją būsimose ataskaitose kruopščiai apžvelgti visuomeninę žiniasklaidą;
26. pažymi, kad melagingos naujienos ir dėl jų atsirandanti klaidinga informacija, orientuota į ES piliečius, kelia grėsmę Sąjungos demokratijai ir teisinei valstybei, nes skleidžiant dezinformaciją poliarizuojama ir silpninama mūsų demokratija; palankiai vertina tai, kad Komisija metinėje ataskaitoje nurodė politinį spaudimą ir įtaką žiniasklaidai, ir ragina Komisiją aiškiau apibūdinti sistemingas dezinformacijos ir užsienio kišimosi kampanijas, kuriomis siekiama sumažinti visuomenės pasitikėjimą valstybės institucijomis ir nepriklausoma žiniasklaida; pripažįsta, kad pasaulinės interneto platformos gali turėti didžiulį ardomąjį poveikį žiniasklaidos sektoriui; šiuo atžvilgiu pabrėžia, kad dabartinais teisės aktais nevisiškai užtikrinama teisinga aplinka skaitmeninėje ekosistemoje, pvz., kovojant su dezinformacija ir siekiant atskaitomybės

algoritmų srityje; mano, kad susijusių teisės aktų, visų pirma Skaitmeninių paslaugų akto ir Skaitmeninių rinkų akto, priėmimas buvo žingsnis tinkama linkme, bet būtina daugiau nuveikti dėl Europos žiniasklaidos akto siekiant sukurti teisingas sąlygas atsižvelgiant į žiniasklaidos sektoriaus skaitmeninę pertvarką ir interneto platformų plitimą;

27. pabrėžia, kad žiniasklaidos laisvė yra glaudžiai susijusi su menine ir akademinė laisve; apgailestauja dėl to, kad kai kuriose valstybėse narėse labai varžomos ir ribojamos žodžio laisvė, menų laisvė ir susirinkimų laisvė; pabrėžia, kad kyla pavojus švietimo sistemų nepriklausomumui, jei nėra apsaugota jų institucijų savarankiška organizacinė struktūra; ragina Komisiją į savo teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą įtraukti visus saviraiškos laisvės aspektus;

Demokratija bei stabdžių ir atsvarų sistema

28. palaiko poziciją, kad valdžių padalijimo principas yra nepaprastai svarbus siekiant veiksmingo valstybės veikimo, be kita ko, veiksmingo, nepriklausomo, nešališko ir efektyvaus teisingumo sistemų veikimo visoje Sąjungoje, ir kad šiuo tikslu būtina, kad institucijos, visų pirma politinio ir ekonominio lygmens, nedarytų jokio spaudimo teisėjams ir prokurorams;
29. pabrėžia, kad sąžiningi ir laisvi rinkimai yra vienas iš besąlygiškų būtinausių veikiančios demokratijos standartų ir kad visi rinkimų procesai Sąjungoje turėtų vykti be nederamo poveikio ir pažeidimų; pabrėžia, kad tuo atveju, jei ESBO pastebėtų, kad rinkimai vyko nesažiningai ir nelaisvai, turi būti imamasi konkrečių veiksmų, be kita ko, pagal ES sutarties 7 straipsnio 1 dalies procedūrą; primygtinai ragina Komisiją ir valstybes nares imtis visų būtinų priemonių, kai tik nustatoma, jog valstybėje narėje kyla pavojus, kad valstybiniai, užsienio arba privatūs subjektai gali manipuliuoti rinkimais;
30. primena, kad naudojimas pagrindinėmis teisėmis, įskaitant teisę viešai reikšti kritiką, yra pagrindinė laisvos ir demokratinės visuomenės dalis; reiškia susirūpinimą dėl įvairiose valstybėse narėse mažėjančios pilietinės erdvės, kaip matyti iš strateginių ieškinių dėl visuomenės dalyvavimo (SLAPP) naudojimo prieš žiniasklaidą ir žurnalistus, žmogaus teisių gynėjus, pilietinės visuomenės veikėjus ir aktyvistus, taip pat politinius oponentus ir jų sekimo; palankiai vertina Komisijos įsipareigojimą pasiūlyti direktyvą dėl kovos su piktnaudžiavimu bylinėjimusi, nukreiptu prieš žurnalistus ir žmogaus teisių gynėjus, ir pabrėžia, kad jos taikymo sritis turi būti pakankamai išsami, kad apimtų visus teisių gynėjus, įskaitant pavienius aktyvistus;
31. pabrėžia, kad neteisėtas programos „Pegasus“ ir lygiaverčių šnipinėjimo programų naudojimas valstybėse narėse prieš žurnalistus, teisininkus, opozicijos politikus ir kitus asmenis kelia tiesioginę grėsmę demokratijai, teisinei valstybei ir žmogaus teisėms; ragina Komisiją įvertinti piktnaudžiavimą sekimo priemonių naudojimu ir jo poveikį demokratiniams procesams Sąjungoje bei galimus ES sutarties 2 straipsnio vertybių ir Pagrindinių teisių chartijos pažeidimus;
32. mano, kad pilietinės erdvės padėčiai valstybėse narėse turėtų būti skirtas atskiras ataskaitos skyrius ir turėtų būti sukurtas Europos pilietinės erdvės indeksas, atsižvelgiant esminį pilietinės visuomenės vaidmenį siekiant išsaugoti visiškai

demokratinę ir įtraukią visuomenę, grindžiamą pagarba žmogaus teisėms, ir atsižvelgiant į iššūkius, su kuriais susiduria pilietinė visuomenė įvairiose valstybėse narėse, įskaitant teisėkūros ir administracines priemones, ribotas galimybes gauti finansavimą ir šmeižto kampanijas;

33. rekomenduoja Komisijai metinės ataskaitos ketvirtąjį ramstį dėl su stabdžių ir atsvarų sistema susijusių kitų institucinių klausimų paversti demokratijos bei stabdžių ir atsvarų sistemos ramsčiu, įvertinant tokius elementus kaip potenciali grėsmė demokratiniams procesams Sąjungoje ir valstybėse narėse, įskaitant manipuliavimą rinkimais;

COVID-19 priemonių poveikis demokratijai, teisinės valstybės principui ir pagrindinėms teisėms

34. primena, kad su COVID-19 pandemija susijusios priemonės, įskaitant nepaprastosios padėties režimus ir dekretinius įstatymus, turėjo stiprų poveikį demokratijai, teisinės valstybės principui ir pagrindinėms teisėms Sąjungoje, visų pirma teisingumo, žiniasklaidos laisvės ir kovos su korupcija srityse;
35. apgailestauja dėl neatidėliotinių priemonių pobūdžio ir perdėto naudojimo COVID-19 pandemijos metu, taip pat kai kurių nacionalinių parlamentų neatliekamos tokių priemonių *ex post* kontrolės ar net daugelyje valstybių narių nutrauktos parlamentų veiklos, nes tai padidino vyriausybės galią ir lėmė vykdomosios valdžios atskaitomybės ir skaidrumo stoką;
36. primena, kad COVID-19 pandemija neigiamai paveikė tiek teisę kreiptis į teismą, tiek nacionalinių teismų veiksmingumą, įskaitant tai, kad nacionaliniai teismai iš dalies neveikė; pabrėžia, kad dėl pandemijos susidariusi ypatinga padėtis parodė, jog reikia skubiai modernizuoti teisingumo procedūras ir įdiegti skaitmeninius elementus, kad būtų padidintas teisingumo sistemų efektyvumas ir palengvinta prieiga prie teisinės pagalbos bei informacijos;
37. palankiai vertina tai, kad į ataskaitą įtrauktas skirsnis dėl COVID-19 pandemijos poveikio teisinės valstybės principo taikymui; pabrėžia, kad šių priemonių naudojimo ir proporcingumo stebėseną turėtų būti tęsiama tol, kol be išimties bus panaikintos visos šios priemonės; šiuo atžvilgiu pažymi, kad yra rizika, jog bus netinkamai panaudotos ES ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšos; pakartoja, kad šios lėšos gali būti paskirstytos tik tada, kai bus visiškai išspręsti šie susirūpinimą keliantys klausimai; primygtinai ragina Komisiją atėjus laikui įvertinti, ar priemonės, kurių ėmėsi valstybės narės, iš tikrųjų buvo ribotos trukmės, būtinos bei proporcingos ir taikomos pagal stabdžių ir atsvarų sistemą; ragina Komisiją pateikti rekomendacijas, kurias padėtų valstybėms narėms sumažinti neigiamą pandemijos poveikį teisingumo, kovos su korupcija ir žiniasklaidos laisvės srityse;

Pagrindinės teisės ir lygybė

38. susirūpinęs pabrėžia, kad visoje Sąjungoje ir toliau nevisapusiškai gerbiamos moterų ir pažeidžiamoje padėtyje atsidūrusių asmenų, įskaitant neįgaliuosius, vaikus, religines mažumas (ypač šiuo metu, kai Europoje daugėja antisemitizmo, priešiško romams ir islamofobijos atvejų), romus, iš Afrikos ir Azijos kilusius asmenis ir kitus etninėms bei kalbinėms mažumoms priklausančius asmenis, migrantus, prieglobsčio prašytojus,

pabėgėlius, LGBTIQ asmenis ir vyresnio amžiaus asmenis, ypač marginalizuotoje aplinkoje gyvenančius žmones, teisės ir jų atžvilgiu toliau taikoma diskriminacinė praktika; akcentuoja akivaizdų ryšį tarp blogėjančių teisinės valstybės standartų ir pagrindinių teisių bei mažumų teisių pažeidimų, pvz., teisėsaugos institucijų pernelyg didelės jėgos naudojimo per protestus ir prie Sąjungos sienų; primena, kad tam tikromis aplinkybėmis valstybės narės tyčia renkasi taikyti priemones, kurios yra abejotinos atsižvelgiant į teisinės valstybės principą, pvz., taikant paspartintas procedūras ir be viešų konsultacijų priimti teisės aktus ar net išimtiniais atvejais konstitucijos pakeitimus, taip siekdamos įteisinti diskriminacinę politiką, kurios antraip nebūtų galima įteisinti, pvz., nuostatas, kurios yra konkrečiai nukreiptos prieš LGBTIQ asmenis, arba beveik visišką aborto draudimą; primena, kad valstybės narės yra atsakingos už pažeidžiamose padėtyje esančius asmenis ir kad jos turėtų užtikrinti jiems saugumą ir apsaugą nuo diskriminacijos; tvirtai pakartoja savo raginimą Komisijai į būsimų ataskaitų aprėptį įtraukti išsamų pagrindinių teisių nuolatinių pažeidimų visoje Sąjungoje vertinimą, be kita ko, atsižvelgiant į mažumoms priklausančių asmenų lygybę ir teises; ragina Sąjungos institucijas skaityti metines teisinės valstybės principo taikymo ataskaitas atsižvelgiant į ES pagrindinių teisių agentūros paskelbtas ataskaitas dėl pagrindinių teisių;

39. apgailestauja, kad kai kurios valstybės narės nevisiškai ir neteisingai į nacionalinę teisę įtraukė Tarybos pamatinį sprendimą dėl rasizmo ir ksenofobijos³¹ ir kad Rasinės lygybės direktyvos³² nuostatos vis dar nėra iki galo įgyvendintos visose valstybėse narėse; atsižvelgdamas į 2020 m. Parlamento priimtą George'o Floyd'o rezoliuciją³³, rekomenduoja daugiau dėmesio skirti neapykantą mažumoms skatinančiam politiniam ir žiniasklaidos diskursui bei tiesioginiam jo poveikiui priimant diskriminacinius teisės aktus ar praktiką, kurie silpnina teisinę valstybę visiems, be kita ko, kovos su terorizmu ir saugumo politiko srityje;
40. ypač yra susirūpinęs dėl moterų lytinės ir reprodukcinės sveikatos bei teisių padėties prastėjimo kai kuriose valstybėse narėse, be kita ko, priėmus labai abortus apribojančius teisės aktus, ir dėl nuolatinių bei sistemingų išpuolių prieš LGBTIQ asmenų pagrindines teises, kuriuos dar labiau sustiprino blogėjanti teisinės valstybės padėtis keliose valstybėse narėse; apgailestauja, kad šie įvykiai nėra nuosekliai atspindėti Komisijos teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje; ragina Komisiją sistemingai nagrinėti šiuos klausimus visose atitinkamose šalių ataskaitose ir apibendrinamojoje ataskaitoje;
41. palankiai vertina Komisijos pradėtas pažeidimo nagrinėjimo procedūras dėl Vengrijos ir Lenkijos įgyvendinant 2021 m. liepos mėn. pažeidimų dokumentų rinkinį dėl pagarbos LGBTIQ asmenų žmogaus teisėms ir Sąjungos teisės pažeidimų; pažymi, kad tai pirmas kartas, kai Komisija pradėjo konkrečias pažeidimo nagrinėjimo procedūras, kad apsaugotų LGBTIQ asmenų teises;
42. susirūpinęs atkreipia dėmesį į tai, kad yra daug pranešimų apie reikšmingus ir

³¹ 2008 m. lapkričio 28 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2008/913/TVR dėl kovos su tam tikromis rasizmo ir ksenofobijos formomis bei apraiškomis baudžiamosios teisės priemonėmis. OL L 328, 2008 12 6, p. 55.

³² 2000 m. birželio 29 d. Tarybos direktyva 2000/43/EB, įgyvendinanti vienodo požiūrio principą asmenims nepriklausomai nuo jų rasės arba etninės priklausomybės. OL L 180, 2000 7 19, p. 22.

³³ 2020 m. birželio 19 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl antirasistinių protestų po George'o Floyd'o mirties. OL C 362, 2021 9 8, p. 63.

sistemingus migrantų bei prieglobsčio prašytojų pagrindinių teisių pažeidimus visoje Sąjungoje ir visų pirma prie jos išorės sienų; apgailestauja dėl to, kad kelios valstybės narės priėmė nacionalinius teisės aktus, kuriais stipriai apriojamos prieglobsčio prašytojų teisės ir kai kuriais atvejais netgi kyla grėsmė, kad nebus laikomasi negražinimo principo ir teisės į veiksmingą teisinę gynybą; apgailestauja dėl to, kad, nepaisant Parlamento raginimų, Komisija nebaigė savo vertinimo dėl kelių nacionalinių teisėkūros priemonių prieglobsčio ir migracijos srityje suderinamumo su Sąjungos teise; pakartoja, kad pagarba pagrindinėms teisėms, pvz., teisei į prieglobstį ir veiksmingą teisinę gynybą, yra neatskiriama tinkamo teisinės valstybės principo taikymo dalis;

Šaltiniai

43. ragina Komisiją toliau stiprinti reguliarių, įtraukų ir struktūrinį dialogą su vyriausybėmis ir nacionaliniais parlamentais, NVO, nacionalinėmis žmogaus teisių institucijomis, ombudsmenais, lygybės įstaigomis, profesinėmis asociacijomis bei kitais suinteresuotaisiais subjektais ir pateikti skaidresnę informaciją apie kriterijus, taikomus siekiant atrinkti informaciją iš šių suinteresuotųjų subjektų savo metinių ataskaitų rengimo proceso metu; mano, kad pilietinės visuomenės organizacijos turėtų aktyviai dalyvauti visais peržiūros ciklo etapais įgyvendinant skaidrų procesą, grindžiamą aiškiais kriterijais; pabrėžia, kad teminės struktūrinės konsultacijos padidintų proceso efektyvumą ir vertingų atsiliepimų kiekį; palankiai vertina tai, kad konsultacijų klausimynas dabar suteikia galimybę suinteresuotiesiems subjektams pranešti apie aspektus, nepatenkančius į Komisijos numatytą aprėptį, ir ragina Komisiją, jei reikia, pritaikyti nacionalinių ataskaitų struktūrą; ragina Komisiją peržiūrėti ir patobulinti internetines priemones suinteresuotųjų subjektų informacijai teikti ir būti lanksčiai turimos erdvės apribojimų klausimu;
44. laikosi nuomonės, kad konsultacijų su pilietine visuomene laikotarpiai anksčiau buvo per trumpi ar numatyti netinkamu laiku ir turėtų būti deramai pritaikyti bei lankstūs, taip siekiant užtikrinti išsamų ir visapusišką indėlį; atkreipia dėmesį į tai, kad dėl to suinteresuotiesiems subjektams buvo sudėtinga parengti ir planuoti savo indėlį bei informuotumo didinimo veiklą, atsižvelgiant į savo pajėgumų ir finansinių išteklių apribojimus, visų pirma atvejais, kai konsultacijos sutapdavo su metinėmis atostogomis; ragina Komisiją suteikti galimybę konsultuotis su pilietine visuomene visus metus, o ne visų pirma kviesti teikti informaciją ribotą laiką; teigiamai vertina tai, kad Komisija sudaro galimybę teikti daugiakalbę informaciją visomis oficialiosiomis Sąjungos kalbomis; ragina Komisiją apibrėžti ir iš anksto paskelbti būsimos ataskaitos tvarkaraštį nustatant kelių proceso etapų datas, įskaitant lankymosi šalyse kalendorių ir ataskaitos paskelbimo datą pažymi, kad konsultacijos gali būti dar labiau pagrįstos, ir ragina Komisiją, bendradarbiaujant su pilietinės visuomenės veikėjais, imtis tolesnių veiksmų dėl jų pateiktos informacijos;
45. ragina Komisiją, rengiant metinę ataskaitą, užtikrinti tinkamus tolesnius veiksmus, susijusius su peticijomis ir kitais atskirų piliečių susirūpinimo pareiškimais ir liudijimais apie teisinės valstybės principo taikymo trūkumus; mano, kad, siekiant stiprinti teisinės valstybės kultūrą ir ES institucijų bendradarbiavimą su piliečiais, turėtų būti sukurti dalyvaujantieji forumai ir struktūros, kad būtų galima nustatyti tendencijas ir užtikrinti didesnę ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintoms vertybėms kylančių grėsmių ir šių vertybių trūkumų bei pažeidimų matomumą visoje Sąjungoje;

46. primena, kad Komisija turėtų ir toliau atsižvelgti į atitinkamą informaciją, sistemingai gautą iš susijusių šaltinių ir pripažintų institucijų; primena, kad reikėtų atsižvelgti į atitinkamų tarptautinių organų, pvz., JT, ESBO ir Europos Tarybos prižiūrimų organų, nustatytus faktus; ragina Komisiją geriau atsižvelgti į atitinkamų indeksų, pvz., pasaulinių valdymo rodiklių projekto, Pasaulio teisingumo projekto, teisinės valstybės indekso arba Demokratijos įvairovės (V-DEM) projekto, duomenis ir nustatytus faktus;
47. palankiai vertina Tarybos susitarimą iš dalies pakeisti ES pagrindinių teisių agentūros (FRA) įgaliojimus, nes tai yra žingsnis į priekį; ragina Komisiją pasinaudoti šiuo postūmiu ir paraginti FRA teikti ne tik informaciją, kurią agentūra jau teikia, pavyzdžiui, per sistemą EFRIS ir savo ataskaitose dėl pilietinės erdvės, bet ir metodines konsultacijas bei atlikti lyginamuosius tyrimus, taip pagrindines metinės ataskaitos sritis papildant išsamia informacija, atsižvelgiant į tai, kad teisė į teisingą bylos nagrinėjimą, saviraiškos laisvė ir kitos pagrindinės teisės yra neatsiejamai susijusios su teisinės valstybės principu;
48. mano, kad, siekiant Europos Sąjungoje stiprinti demokratiją, teisinės valstybės principo laikymąsi ir pagrindines teises, ypač svarbu bendradarbiauti su Europos Taryba ir kitomis tarptautinėmis organizacijomis; ragina Komisiją sistemingai nagrinėti duomenis apie Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimų ir JT sutarčių stebėsenos organų nuomonių dėl atskirų pranešimų nesilaikymą;

Demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių laisvių mechanizmas

49. apgailestauja, kad Komisija ir Taryba teigiamai nesureagavo į 2020 m. spalio 7 d. Parlamento rezoliucijoje išreikštą raginimą sukurti bendrą ES demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių mechanizmą, kuris apimtų visas ES sutarties 2 straipsnio vertybes; dar kartą ragina Komisiją ir Tarybą nedelsiant pradėti derybas su Parlamentu dėl tarpinstitucinio susitarimo;
50. primena savo poziciją dėl nepriklausomų ekspertų grupės, kuri, glaudžiai bendradarbiaudama su FRA, konsultuotų tris institucijas, dalyvavimo; prašo Biuro, atsižvelgiant į tai, kad Komisija ir Taryba vengia to imtis, surengti viešųjų pirkimų procedūrą, kad būtų galima sukurti tokią grupę, kurią globotų Parlamentas, laikantis jo 2021 m. birželio 24 d. rezoliucijoje priimto įsipareigojimo dėl 2020 m. Komisijos teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos, taip siekiant teikti Parlamentui konsultacijas dėl ES sutarties 2 straipsnio vertybių laikymosi įvairiose valstybėse narėse ir parodyti pavyzdį, kaip tokia grupė galėtų veikti praktikoje;
51. pakartoja savo raginimą Komisijai apsvarstyti galimybę atlikti išsamesnę ir platesnio užmojo FRA reglamento peržiūrą³⁴; todėl ragina Komisiją ilguoju laikotarpiu išnagrinėti visas FRA plėtojimo galimybes laikantis principų, susijusių su nacionalinių žmogaus teisių apsaugos ir skatinimo institucijų statusu ir veikimu (Paryžiaus principai), kad ji taptų visapusiškai nepriklausoma įstaiga, teikiančia nešališkas ir viešai prieinamas pozicijas dėl konkrečių šalių padėties demokratijos, teisinės valstybės principo taikymo ir pagrindinių teisių srityje; pabrėžia, kad ši agentūra turėtų būti

³⁴ 2021 m. kovo 25 d. preliminarus pranešimas dėl pasiūlymo dėl Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 168/2007, įsteigiantis Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūrą ([COM\(2020\)0225](#)),

plėtojama sykiu didinant turimus išteklius;

Papildomumas kitų teisinės valstybės principo taikymo priemonių atžvilgiu

52. pakartoja, kad ši metinė ataskaita turėtų būti svarbus šaltinis ir informacinis dokumentas sprendžiant, ar pradėti taikyti vieną ar kelias atitinkamas priemones, pvz., ES sutarties 7 straipsnį, Teisinės valstybės sąlygų reglamentą, kitas ES finansų teisės aktuose numatytas priemones ir taikytinas konkrečias sektorines ir finansines taisykles, kuriomis veiksmingai apsaugomas ES biudžetas, teisinės valstybės priemonės ar pažeidimų nagrinėjimo procedūras, įskaitant pagreitintas procedūras, prašymus ESTT taikyti laikinąsias priemones ir veiksmus dėl ESTT sprendimų nevykdymo; ragina Komisiją aiškiai susieti šias priemones su ataskaitoje nustatytomis ar galimomis teisinės valstybės principo taikymo problemomis; ragina institucijas nedelsiant pradėti taikyti tokias priemones ir instrumentus, įskaitant teisinės valstybės sąlygų mechanizmą, siekiant proaktyviai remti teisinės valstybės principo taikymą ir kovoti su demokratijos nuosmikiu Sąjungoje, nes Komisijos 2021 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje pateikiama daug išsamių teisinės valstybės principo pažeidimų, patenkančių į Sąlygų reglamento taikymo sritį, pavyzdžių; pakartoja savo raginimą Komisijai tiesiogiai susieti metinę teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą ir kitus teisinės valstybės principo taikymo šaltinius su teisinės valstybės sąlygų mechanizmu;
53. primena, kad pažeidimo nagrinėjimo procedūros yra pagrindinė ES teisės ir ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintų bendrų vertybių apsaugos ir gynimo priemonė; susirūpinęs pažymi, kad Komisijos pradėtų pažeidimo nagrinėjimo procedūrų skaičius nuo 2004 m. staiga sumažėjo; yra nustebęs dėl to, kad pažeidimo nagrinėjimo procedūros nepradedamos sistemingai, bent iš karto, kai tik atitinkamas pažeidimas patvirtinamas metinėje ataskaitoje; apgailestauja dėl Komisijos nenoro aktyviai ir sistemingai stebėti ES teisės įgyvendinimą ir išnaudoti pažeidimų nagrinėjimo procedūrų prieš valstybes nares galimybes, nes tai yra labiausiai pritaikyta priemonė siekiant efektyviai ir nedelsiant išspręsti problemas; pažymi, kad dėl šio nenoro valstybės narės buvo paragintos inicijuoti tarpvalstybines bylas pagal SESV 259 straipsnį; yra susirūpinęs dėl to, kad sistemingai ir laiku netaikant pažeidimų nagrinėjimo procedūrų mažėja prevencinis šių procedūrų pajėgumas; ragina į ataskaitą įtraukti visų vykdymo užtikrinimo veiksmų, kurių ėmėsi Komisija dėl kiekvienos valstybės narės, įskaitant dar nebaigtas pažeidimo nagrinėjimo procedūras, apžvalgą, taip pat informaciją apie ESTT ir EŽTT laikinųjų priemonių ir sprendimų laikymosi padėtį, kuriomis būtų grindžiamas visapusiškas ES teisingumo rezultatų suvestinės taikymas;
54. primena prejudicinių sprendimų dėl teisinės valstybės svarbą; mano, kad atitinkama ESTT praktika padėjo toliau apibrėžti teisinės valstybės principą ir galėtų padėti Komisijai toliau tobulinti savo kriterijus, pagal kuriuos būtų galima įvertinti teisinės valstybės padėtį valstybėse narėse;
55. yra susirūpinęs dėl to, kad kai kurios valstybės narės, įskaitant Vengriją ir Lenkiją, nuolat neįgyvendina nacionalinių, ESTT ir EŽTT sprendimų, o tai silpnina teisinę valstybę; pabrėžia, kad dėl teismo sprendimų neįgyvendinimo gali nebelikti teisių gynimo priemonių žmogaus teisių pažeidimų atveju; pabrėžia, kad dėl to gali susidaryti visuomenės suvokimas, jog teismo sprendimų galima nepaisyti, o tai pakenktų teisminių institucijų nepriklausomumui ir bendram pasitikėjimui sąžiningo sprendimų priėmimo

galia; ragina Komisiją tais atvejais, kai sprendimai įgyvendinami tik iš dalies arba nėra įgyvendinami, atitinkamos šalies skyriuose toliau pateikti informaciją apie sprendimų įgyvendinimą valstybėse narėse; ragina Komisiją bendradarbiauti su valdžios institucijomis, kad būtų rasti tinkami sprendimai siekiant visapusiško įgyvendinimo, ir kasmet atnaujinti informaciją; primena, kad neįgyvendinus ESTT sprendimo Comano ir Hamiltono byloje³⁵, ieškovams teko dėl teisių gynimo kreiptis į EŽTT;

56. primena Teisinės valstybės sąlygų reglamento svarbą tais atvejais, kai teisinės valstybės principų pažeidimai daro poveikį patikimam Sąjungos biudžeto finansų valdymui arba Sąjungos finansinių interesų apsaugai arba kelia didelę riziką, kad toks poveikis bus daromas; teigiamai vertina 2022 m. vasario 16 d. ESTT sprendimus ir išvadas, kad Sąjunga išties turi kompetencijų, susijusių su teisinės valstybės principu valstybėse narėse, kad Teisinės valstybės sąlygų reglamentas atitinka Sąjungos teisę, ir kuriais atmetami Vengrijos bei Lenkijos iškelti ieškiniai prieš Teisinės valstybės sąlygų reglamentą; pakartoja savo raginimą Komisijai nedelsiant imtis veiksmų pagal reglamentą – nuo 2021 m. sausio mėn. galiojančią priemonę;
57. mano, kad metinė ataskaita yra tinkamiausia priemonė, kurioje būtų galima parengti skirsnį, skirtą atitinkamai analizei pagal Teisinės valstybės sąlygų reglamentą atlikti; primygtinai ragina Komisiją pradėti šio reglamento 6 straipsnio 1 dalyje numatytą procedūrą bent Lenkijos ir Vengrijos atvejais; primena, kad reglamento taikymas, tikslas ir taikymo sritis yra aiškiai apibrėžti ir nėra būtina jų papildomai aiškinti; smerkia Komisijos sprendimą toliau rengti rekomendacijas net po to, kai ESTT sprendimu buvo patvirtintas reglamento teisėtumas ir galiojimas; ragina Komisiją užtikrinti, galbūt pateikiant pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kad Teisinės valstybės sąlygų reglamento 6 straipsnio taikymas neturėtų tiesioginio ar netiesioginio poveikio piliečiams, atsižvelgiant į tai, kad už teisinės valstybės principo pažeidimus atsakingi asmenys yra vyriausybių atstovai arba valstybių vadovai, ir užtikrinti, kad konsoliduotame Sąjungos biudžete likusias lėšas galėtų tiesiogiai gauti vietos viešosios institucijos arba privatūs subjektai; ragina Komisiją griežčiau taikyti Bendrųjų nuostatų reglamentą ir Finansinį reglamentą siekiant kovoti su diskriminaciniu ES lėšų naudojimu, visų pirma bet koku politiškai motyvuotu naudojimu, ir išnagrinėti visą šių priemonių ir Teisinės valstybės sąlygų reglamento potencialą siekiant apsaugoti demokratiją, teisinę valstybę ir pagrindines teises, taip užtikrinant, kad Sąjungos lėšos nebūtų naudojamos iniciatyvoms, kurios neatitinka ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintų Sąjungos vertybių, kartu atsižvelgiant į galutinių naudos gavėjų, kurie nėra valdžios subjektai, interesus;
58. yra susirūpinęs dėl Komisijos 2021 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos išvadų, kad kai kuriose šalyse valstybės remiamas priekabiavimas prie LGBTIQ organizacijų ir jų bauginimas daro poveikį jų galimybei gauti finansavimą; ragina Komisiją atidžiau įvertinti šią problemą ir reikiamomis priemonėmis užtikrinti, kad visoje Sąjungoje būtų visapusiškai laikomasi nediskriminavimo principo, reglamentuojančio galimybes naudotis Sąjungos lėšomis; mano, kad šios išvados patvirtina ilgalaikę Parlamento poziciją, jog reikėtų išplėsti teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos aprėptį, kad ji apimtų visas ES sutarties 2 straipsnyje išvardytas

³⁵ 2018 m. birželio 5 d. sprendimas byloje *Relu Adrian Coman ir kt. prieš Inspectoratul General pentru Imigrări ir Ministerul Afacerilor Interne*, C-673/16, EU:C:2018:385.

vertybes;

59. labai apgailestauja dėl to, kad Taryba nesugebėjo pasiekti reikšmingos pažangos pagal vykdomas ES sutarties 7 straipsnio 1 dalies procedūras; primygtinai ragina Tarybą užtikrinti, kad klausymai vyktų bent kartą per pirmininkavimo Tarybai laikotarpį per vykdomas 7 straipsnio procedūras, taip pat atsižvelgti į naujus įvykius, kurie daro poveikį teisinei valstybei, demokratijai ir pagrindinėms teisėms; pabrėžia, kad Taryboje nebūtinai vieningas balsavimas siekiant nustatyti, ar iškilo aiškius šurkštaus Sąjungos vertybių pažeidimo pavojus pagal ES sutarties 7 straipsnio 1 dalį, ir norint pateikti konkrečias rekomendacijas atitinkamoms valstybėms narėms bei nurodyti šių rekomendacijų įgyvendinimo terminus; pakartoja savo raginimą Tarybai imtis nurodytų veiksmų ir pabrėžia, kad bet koks tolesnis tokių veiksmų vilkinimas reikštų, jog pati Taryba pažeistų teisinės valstybės principą; reikalauja, kad būtų gerbiamas Parlamento vaidmuo ir kompetencija;
60. atkreipia dėmesį į diskusijas dėl konkrečių šalių, kurios vyko Bendrųjų reikalų taryboje remiantis Komisijos metinėmis teisinės valstybės principo taikymo ataskaitomis, vykstant Tarybos metiniam dialogui teisinės valstybės klausimais; siūlo šiose diskusijose daugiausia dėmesio skirti toms valstybėms narėms, kuriose pirmiausia yra opiausių teisinės valstybės principo taikymo problemų, sykiu išlaikant abėcėlės tvarkos praktiką; pabrėžia, kad didesnis skaidrumas sustiprintų dialogą teisinės valstybės klausimais Sąjungoje, ir todėl ragina Tarybą užtikrinti, kad šios diskusijos dėl konkrečių šalių būtų viešos, įskaitant išsamias viešas išvadas;
61. griežtai smerkia valstybių narių valdžios institucijas, kurios atsisako dalyvauti Komisijos metiniame dialoge teisinės valstybės klausimais; mano, kad bet koks toks atsisakymas yra pakankamas pagrindas, kad Komisija paspartintų ir papildomai patobulintų teisinės valstybės padėties atitinkamose šalyse nagrinėjimą; yra tvirtai įsitikinęs, kad teisinės valstybės ciklas gali būti veiksmingas tik tuo atveju, jei Europos institucijos ir valstybės narės vienodai laikysis ES sutarties 4 straipsnio 3 dalyje nustatyto lojalaus bendradarbiavimo principo ir jį vienodai taikys;
62. primygtinai ragina Komisiją aktyviai dalyvauti viešuose debatuose vietos, regioniniu ir nacionaliniu lygmenimis ir daugiau investuoti į informuotumo apie Sąjungos vertybes, įtvirtintas ES sutarties 2 straipsnyje, bei taikomas priemones, įskaitant metinę ataskaitą, didinimą, visų pirma tose šalyse, kuriose yra didelių problemų; pabrėžia, kokia svarbi yra strateginė komunikacija siekiant kovoti su prieš demokratiją nukreiptais naratyvais ir kaip svarbu spręsti šių naratyvų klausimą geriau paaiškinant Sąjungos veiksmus; todėl ragina Komisiją organizuoti komunikacijos kampanijas apie teisinės valstybės principo laikymosi svarbą; ragina Komisiją pradėti vykdyti specialią programą, kuria būtų remiamos novatoriškos iniciatyvos, skirtos formaliajam švietimui skatinti, visų pirma tarp teisininkų, taip pat savišvietai skatinti teisinės valstybės principo ir demokratinių institucijų srityje tarp visų amžiaus grupių ES piliečių;
63. įsipareigoja dalyvauti reguliariose konsultacijose su valstybių narių vyriausybėmis ir parlamentais dėl metinės ataskaitos išvadų; ragina valstybes nares užtikrinti, kad, keičiantis informacija su Parlamentu dėl teisinės valstybės principo taikymo, dalyvautų kuo aukštesnio lygmens jų atstovai; labai apgailestauja dėl Lenkijos Seimo atsisakymo 2022 m. vasario mėn. susitikti su Europos Parlamento tarpkomitetine misija ir dėl to,

kad nebuvo atsakyta į oficialų kvietimą, o tai tiesiogiai prieštarauja ES sutarčių Protokolo Nr. 1 dėl nacionalinių parlamentų vaidmens Europos Sąjungoje 9 straipsniui;

64. pabrėžia, kad teisinės valstybės principo taikymo šalies viduje trūkumai gali turėti neigiamą poveikį Sąjungos užsienio politikos patikimumui, visų pirma artimiausių kaimynių ir Sąjungos narystės siekiančių šalių kandidačių bei potencialių šalių kandidačių atžvilgiu;
65. pabrėžia, kad Sąjungos lygmens stabdžių ir atsvarų sistema taip pat turėtų būti nepriklausomai įvertinta; šiuo tikslu išsipareigoja paprašyti Venecijos komisijos atlikti tyrimą dėl pagrindinių Sąjungos valdymo srities demokratijos principų, visų pirma valdžių padalijimo, atskaitomybės ir stabdžių bei atsvarų sistemos;

o

o o

66. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūrai, Europos Tarybai ir valstybių narių vyriausybėms bei parlamentams.

PRIEDAS. SUBJEKTŲ AR ASMENŲ, IŠ KURIŲ PRANEŠĖJA GAVO INFORMACIJOS, SĄRAŠAS

Toliau pateiktą sąrašą pranešėja parengė vien savo noru ir tik savo atsakomybe. Pranešėjai rengiant šią ataskaitą, prieš patvirtinant ją komitete, informaciją pateikė šie subjektai ar asmenys:

Subjektas ir (arba) asmuo
Londono Midlsekso universiteto Europos teisės profesorius bei Teisės ir politikos katedros vedėjas Laurent Pech; Vidurio Europos universiteto Demokratijos instituto vyresnysis mokslo darbuotojas
Eötvöso Lorjūno universiteto Teisės fakulteto asocijuotoji profesorė Petra Bard; Vidurio Europos universiteto Teisės studijų katedros ir Vidurio Europos universiteto Demokratijos instituto mokslo darbuotoja, Europos universitetinio instituto Fernando Braudelio
Helsinkio žmogaus teisių fondas (Lenkija)
Teisėjų asociacija THEMIS (Lenkija)
Organizacija „Human Rights Watch“ (Europos ir Vidurinės Azijos skyrius)
Vengrijos Helsinkio komitetas (Vengrija)
Organizacija „Háttér Society“ (Vengrija)
Žurnalistų bendruomenė (Lenkija)
Teisėjų asociacija IUSTITIA (Lenkija)
„Kampania Przeciw Homofobii“ / Kampanija prieš homofobiją (Lenkija)
Organizacija „Wolne Sady“ – Laisvųjų teismų iniciatyva (Lenkija)
Nacionalinė jaunimo taryba (Vokietija)
Organizacija „Democracy Reporting International“
Tarptautinis spaudos institutas
Europos piliečių forumas

Europos partnerystė demokratijai
Jaunimo forumas
Organizacija „Transparency International EU“
Tinklas „Scholars at Risk Europe“
Organizacija „Amnesty International“
Asociacija „ILGA-Europe“
„Equinox“ – Rasinio teisingumo iniciatyva
Europos kovos su rasizmu tinklas
Daphnės Caruanos Galizijos fondas
Pagrindinių teisių agentūra

16.3.2022

BIUDŽETO KONTROLĖS KOMITETO NUOMONĖ

pateikta Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetui

dėl Komisijos 2021 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos
(2021/2180(INI))

Nuomonės referentas (*): Petri Sarvamaa

(*) Susijusių komitetų procedūra. Darbo tvarkos taisyklių 57 straipsnis

PASIŪLYMAI

Biudžeto kontrolės komitetas ragina atsakingą Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetą į savo pasiūlymą dėl rezoliucijos įtraukti šiuos pasiūlymus:

1. pabrėžia, kad Sąjungos biudžetas ir finansiniai interesai turi būti įgyvendinti ir saugomi vadovaujantis bendraisiais principais, įtvirtintais Sąjungos sutartyse, visų pirma ES sutarties 2 straipsnyje nurodytomis vertybėmis, ir patikimo finansų valdymo principu, įtvirtintu SESV 317 straipsnyje ir 2018 m. liepos 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES, Euratomas) 2018/1046 (Finansinis reglamentas); pabrėžia, kad teisinė valstybė yra ir pagrindinė vertybė, ir esminė sąlyga siekiant laikytis šių principų;
2. primena, jog 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES, Euratomas) 2020/2092 dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo (Sąlygų reglamentas) sąlygų mechanizmas buvo integruotas į platesnę sistemą, pagal kurią reikalaujama, kad Komisija naudotųsi savo metinėmis teisinės valstybės principo taikymo ataskaitomis kaip šaltiniu savo objektyviems vertinimams pagal reglamentą atlikti; dar kartą ragina Komisiją ilgiau nedelsiant įgyvendinti Sąlygų reglamentą siunčiant atitinkamoms valstybėms narėms rašytinius pranešimus, kaip apibrėžta minėto reglamento 6 straipsnio 1 dalyje; primena, kad, sprendžiant su biudžetu susijusių priemonių klausimą, kai valstybėje narėje pažeidžiamas teisinės valstybės principas, Parlamento komitetų kompetencija turėtų būti nustatoma remiantis Parlamento darbo tvarkos taisyklių VI priedu, jei pažeidimai pagal Sąlygų reglamente apibrėžtą procedūrą nagrinėjami Parlamente;
3. palankiai vertina Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (ESTT) sprendimą atmesti Vengrijos ir Lenkijos ieškinius dėl Sąlygų reglamento; apgailestauja dėl to, kad nuo tada, kai minėtas sprendimas įsigaliojo, Komisija švaistė laiką, vienašališkai nusprendusi laikytis neprivalomų Europos Vadovų Tarybos išvadų, todėl Parlamentas pagal SESV 265 straipsnį ėmėsi veiksmų dėl neveikimo; pabrėžia, kad Komisijos 2021 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje pateikiama daug išsamių teisinės valstybės principo pažeidimų, patenkančių į Sąlygų reglamento taikymo sritį,

pavyzdžių, dėl kurių Komisija jau seniai turėjo pradėti taikyti sąlygų mechanizmą;

4. labai apgailestauja dėl to, kad nuo 2021 m. sausio mėn. Komisijai nesiėmus veiksmų keliose valstybėse narėse pablogėjo teisinės valstybės principo taikymo padėtis, kaip matyti iš Komisijos 2021 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos;
5. primena savo 2021 m. liepos 8 d. rezoliuciją dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo taikymo gairių parengimo; primygtinai ragina nustatyti sąsają tarp Komisijos metinės teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos ir Sąlygų reglamento, pavyzdžiui, į metines teisinės valstybės principo taikymo ataskaitas įtraukti skirsnį, skirtą atvejams, kai dėl teisinės valstybės principo pažeidimų valstybėje narėje galėjo būti pakankamai tiesiogiai pakenkta ar rimtai rizikuojama pakenkti patikimam Sąjungos biudžeto lėšų valdymui arba Sąjungos finansinių interesų apsaugai; ragina Komisiją savo būsimose ataskaitose pateikti vertinimą, ar įvykdytos Teisinės valstybės sąlygų reglamento sąlygos, ir veiksmų, kurių imtasi nacionaliniu arba ES lygmeniu siekiant reaguoti į tokius atvejus, santrauką, taip pat tai, kokių mastu jais buvo apsaugotas Sąjungos biudžetas;
6. apgailestauja, kad Komisijos 2021 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita tebėra daugiausia aprašomojo pobūdžio ir joje nepateikiama pakankama analizė ar numatytos taisomosios priemonės, o tai kenkia jos prevenciniam vaidmeniui; primena savo prašymą Komisijai įtraukti konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas, kaip spręsti nustatytus susirūpinimą keliančius klausimus arba ištaisyti teisinės valstybės principo pažeidimus, įskaitant konkrečius veiksmus ir įgyvendinimo terminus, taip pat imtis tolesnių veiksmų, susijusių su jos rekomendacijų įgyvendinimu ir taisomaisiais veiksmais; pabrėžia, kad minėtose metinėse ataskaitose pasigendama aiškios takoskyros tarp valstybių narių, kuriose užfiksuoti pavieniai nusižengimai, ir valstybių narių, kuriose nustatomi sisteminiai teisinės valstybės principo pažeidimai; ragina Komisiją būsimose metinėse ataskaitose nurodyti šį skirtumą, kad jis taptų išsamia priemone, kuria valstybės narės naudotųsi siekdamos pašalinti nustatytus teisinės valstybės principo pažeidimus; primena, kad Komisija turėtų suderinti savo rekomendacijas su konkrečiomis Sąjungos priemonėmis tais atvejais, kai valstybės narės neįgyvendina taisomųjų veiksmų;
7. pabrėžia, kad keturios sritys, įvertintos 27-ioose Komisijos 2021 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos skyriuose, skirtuose šalims (teisingumo sistema, kovos su korupcija sistema, žiniasklaidos pliuralizmas bei kitos institucinės stabdžių ir atsvarų sistemos), yra kertiniai tarpusavyje priklausomi teisinės valstybės principo laikymosi užtikrinimo, kovos su sukčiavimu ir korupcija bei Sąjungos finansinių interesų apsaugos ramsčiai; laikosi nuomonės, kad į vertinimą turėtų būti įtraukti kiti svarbūs Venecijos komisijos 2016 m. teisinės valstybės kontrolinio sąrašo elementai, visų pirma skyrius dėl mažėjančios pilietinės erdvės; teigiamai vertina COVID-19 pandemijos poveikio keturioms apžvelgtoms sritims įvertinimą; pabrėžia, kad svarbu tęsti šį vertinimą būsimose metinėse teisinės valstybės principo taikymo ataskaitose, siekiant padėti integruoti kovos su korupcija priemones į su pandemija susijusias sritis, pvz., ekonomikos gaivinimo fondų, neatidėliotinos pagalbos teisės aktų ir medicininės priežiūros sritis; pažymi, kad dėl COVID-19 pandemijos sutrumpėjo teisėkūros procesai ir sumažėjo parlamentinių diskusijų, taip pat sutrumpėjo konsultacijos su pilietine visuomene ir kitomis suinteresuotosiomis šalimis arba išvis nustota jas rengti;

8. mano, kad Europos Sąjunga turėtų rodyti pavyzdį laikydamosi teisinės valstybės principų; todėl pakartoja savo raginimą Komisijai į jos metinę teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą įtraukti, kai taikytina, ES institucijų veiklos šioje ataskaitoje nagrinėjamos srityse vertinimą;
9. atkreipia dėmesį į tai, kad priemonės, kurių imtasi siekiant kovoti su COVID-19 pandemija, dažnai yra susijusios su išimtiniais ir būtinu administracinių taisyklių ir kontrolės lankstumu, kad būtų galima greitai reaguoti, ir palankiai vertina tai, kad vėlesnė rizika teisinei valstybei ir kovai su korupcija kai kuriais atvejais buvo sumažinta apsaugos priemonėmis, įtrauktomis į nacionalinius nepaprastosios padėties režimus; atsižvelgdamas į tai, primena 2021 m. gruodžio 15 d. Parlamento rezoliuciją dėl prevencinių priemonių, kuriomis siekiama išvengti korupcijos, neteisėtų išlaidų ir netinkamo ES ir nacionalinių lėšų naudojimo neatidėliotinos pagalbos fondų ir su krize susijusių išlaidų srityse, vertinimo; pabrėžia, kad susidarius nepaprastajai padėčiai, pvz., COVID-19 protrūkiui, sveikatos sektoriui ypač gresia korupcija, susijusi su viešaisiais pirkimais, medicinos paslaugomis ir sukčiavimu, susijusiu su COVID-19;
10. pabrėžia, kad teisinės valstybės principo pažeidimai valstybėse narėse gali pakenkti ekonominiam ir socialiniam atsigavimui, ypač kai daromas poveikis ES struktūrinių reformų priemonėms, pvz., Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonei ir struktūriniams fondams; prašo Komisijos metinėse teisinės valstybės principo taikymo ataskaitose pateikti informaciją apie atitinkamus reformų prioritetus, įtrauktus į nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, kuriais prisidedama prie ES biudžeto ir Sąjungos finansinių interesų apsaugos keturiuose vertinamose srityse;
11. pakartoja, jog kovojant su korupcija reikia, kad tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo tarnybos veiksmingai vykdytų persekiojimą už teisės pažeidimus, kad nacionaliniai teismai būtų nepriklausomi ir kad būtų paisoma ESTT sprendimų; atkreipia dėmesį į tai, jog COVID-19 pandemija atskleidė, kad nacionalinės teisingumo sistemos linkusios į sutrikimus ekstremaliųjų situacijų sąlygomis, todėl pabrėžia, kad svarbu investuoti į žmogiškuosius ir finansinius išteklius bei skaitmeninimą ir šalinti struktūrines kliūtis, siekiant gerokai padidinti jų veiksmingumą ir atsparumą;
12. pabrėžia, kad korupcijos prevencijos politika apima daugelį sričių: paprastai tai būna etikos taisyklės, informavimo skatinimo priemonės, turto deklaravimo, nesuderinamumo ir interesų konfliktų taisyklės, viešieji pirkimai, vidaus kontrolės mechanizmai, lobistinės veiklos taisyklės bei „sukamųjų durų“ reiškinys; ragina ES lygmeniu imtis tolesnių korupcijos prevencijos priemonių, įskaitant nuosavybės struktūrų skaidrumą ir draudimą užjūrio arba priedangos įmonėms dalyvauti naudojant ES lėšas; palankiai vertina tai, kad Komisija priėmė kovos su pinigų plovimu pasiūlymų rinkinį; ragina ES institucijas derybose siekti plataus užmojo tikslų ir kuo greičiau pasiekti susitarimą, ypač dėl naujos Europos kovos su pinigų plovimu institucijos, turinčios tvirtus tiesioginius rizikingiausių įpareigotųjų finansų subjektų priežiūros įgaliojimus, sukūrimo ir dėl aiškių taisyklių dėl tikrosios nuosavybės skaidrumo; pakartoja nacionalinių priemonių vaidmenį užkertant kelią sukčiavimui ir korupcijai, taip pat susigrąžinant šiais būdais gautą pelną; šiuo atžvilgiu palankiai vertina 2021 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje pateiktą informaciją apie korupcijos atvejus, susijusius su aukšto lygio pareigūnais valstybėse narėse, ir ragina būsimose ataskaitose pateikti daugiau paaiškinimų dėl to, ar buvo padarytas poveikis ES lėšoms;

mano, kad ES institucijos turi būti visapusiškai pasirengusios užkirsti kelią sukčiavimui ir korupcijai ir juos tirti;

13. pakartoja savo raginimą Komisijai įvertinti ne tik tai, ar yra nacionaliniai kovos su korupcija teisės aktai, politika ir strategija, bet ir jų veiksmingumą, įskaitant pagrindinius elementus, pvz., aiškius ir išmatuojamus tikslus, tinkamus biudžeto išteklius, reguliarius vertinimus ir aiškiai apibrėžtą specializuotų institucijų atsakomybę; palankiai vertina tai, kad ataskaitoje pateikiama pastabų dėl apskritai gerų valstybių narių rezultatų 2020 m. korupcijos suvokimo indekse, ir šiuo atžvilgiu palankiai vertina tai, kad dešimt valstybių narių yra tarp dvidešimties šalių, kurios laikomos mažiausiai korumpuotomis pasaulyje, o dar keturiolika valstybių narių viršija vidurkį arba jų balai pagerėjo; vis dėlto labai apgailestauja dėl to, kad kai kuriose kitose šalyse pastebimas reikšmingas suvokiamos korupcijos lygio pablogėjimas;
14. su dideliu susirūpinimu atkreipia dėmesį į, anot Žiniasklaidos pliuralizmo observatorijos duomenų, blogėjančią saviraiškos laisvės, teisės į informaciją apsaugos ir žurnalistų apsaugos padėtį 2021 m., palyginti su 2020 m.; primena, kad žiniasklaidos pliuralizmas ir žiniasklaidos laisvė yra labai svarbūs siekiant apsaugoti ES finansinius interesus, nes tiriamoji žurnalistika dažnai yra tokių problemų kaip korupcija, sukčiavimas ar interesų konfliktai naudojant ES lėšas nustatymo šaltinis;
15. pabrėžia, kad esminiai korupcijos prevencijos ir nustatymo veiksniai yra skaidrumas, prieiga prie viešos informacijos, žiniasklaidos laisvė ir pliuralizmas, pranešėjų apsauga bei sąžiningumo viešajame gyvenime kultūra apskritai, nes tai padeda vykdyti viešą kontrolę ir išlaikyti visuomenės pasitikėjimą; reiškia susirūpinimą dėl to, kad padėtis šiose srityse blogėja ne vienoje valstybėje narėje; ragina Komisiją, koordinuojant veiksmus su atitinkamomis ES ir nacionalinėmis institucijomis ir įstaigomis, imtis veiksmų dėl konkrečių pažeidimų, kuriuos ji nustatė savo ankstesnėse metinėse teisinės valstybės principo taikymo ataskaitose, kad nebūtų pakenkta dėl korupcijos nekaltiems piliečiams ir įmonėms;
16. yra susirūpinęs dėl Komisijos 2021 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos išvadų, kad kai kuriose šalyse valstybės remiamas LGBTI organizacijų puolimas ir engimas daro įtaką jų galimybei gauti finansavimą; ragina Komisiją atidžiau išnagrinėti šią problemą ir užtikrinti, kad būtų visapusiškai laikomasi nediskriminavimo principo dėl galimybės naudotis ES lėšomis visose ES valstybėse narėse; mano, kad šios išvados patvirtina ilgalaikę Parlamento poziciją, jog reikėtų išplėsti teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos aprėptį, kad ji apimtų visas ES sutarties 2 straipsnio vertybes;
17. palankiai vertina tai, kad 2021 m. ataskaitoje ypatingas dėmesys skiriamas politinių partijų finansavimui dėl jų svarbos formuojant Europos rinkimų erdvę ir jų įtakos pilietinei visuomenei; yra susirūpinęs dėl to, kad politinių partijų finansavimas gali būti naudojamas kaip korupcijos kanalas, ir pritaria skaidrumo ir reguliavimo griežtumo svarbai; ragina Komisiją būsimuose pranešimuose ir toliau daug dėmesio skirti šiam klausimui, įskaitant, jei reikia, reformas, kurios gali turėti įtakos politinių partijų, kurios yra Europos politinių partijų narės, reikalavimų laikymuisi;
18. palankiai vertina įvairius šaltinius, kuriais Komisija naudojosi rengdama savo vertinimą 2021 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje, be kita ko, pilietinės

visuomenės organizacijų ir NVO šaltinius; atsižvelgdamas į tai pabrėžia, kad šios visuomeninės organizacijos atlieka pagrindinį vaidmenį nustatant teisinės valstybės principo pažeidimus ir apie juos pranešant nacionaliniu ir vietos lygmenimis;

19. ragina Komisiją ir valstybes nares naudotis Komisijos metinėmis teisinės valstybės principo taikymo ataskaitomis bei jų išvadomis, siekiant ryžtingai kovoti su sisteminė korupcija, ir naudoti visas veiksmingas priemones, kuriomis galima naudotis pagal ES finansų srities teisės aktus, taip pat taikytinas konkrečioms sektoriams skirtas finansines taisykles, kuriomis būtų užkertamas kelias korupcijai, stengiamasi ją įveikti ir už ją bausti bei kovoti su sukčiavimu, įskaitant sukčiavimą, vykdytą prieš COVID-19 protrūkį, taip pat reguliariai stebėti, kaip naudojamos viešosios lėšos, įskaitant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšas;
20. yra susirūpinęs dėl to, kad daugelyje valstybių narių trūksta tinkamų išteklių korupcijos tyrimui ir baudiamojo persekiojimo institucijoms, todėl ypač sunku įdarbinti arba išlaikyti aukštos kvalifikacijos darbuotojus; atkreipia dėmesį į tai, kad valstybės pareigūnams reikia tinkamos paramos, ypač nepaprastosios padėties atvejais, siekiant užtikrinti viešojo administravimo kokybę ir užtikrinti, kad valdžios institucijos tinkamai taikytų įstatymus ir tinkamai įgyvendintų teismo sprendimus; pakartoja, kad vienodi, atnaujinti ir konsoliduoti visų valstybių narių statistiniai duomenys būtini, kad būtų galima palyginti korupcinių nusikaltimų tyrimų ir baudiamojo persekiojimo už juos sėkmingumą; todėl ragina Komisiją naudotis savo metinėmis ataskaitomis siekiant remti tokių nusikalstamų veikų apibrėžčių suderinimą Sąjungos mastu, taip pat geresnį duomenų rinkinių naudojimą siekiant visoje ES gauti palyginamus duomenis apie korupcijos bylų nagrinėjimą;
21. pabrėžia, kad nepaprastosios padėties metu tiesioginiai viešieji pirkimai, ypač susiję su sveikatos priežiūros priemonėmis ir įranga, galėjo vykti be didelio skaidrumo ir nesilaikant teisinių apribojimų viešųjų pirkimų srityje; ragina Komisiją ir kompetentingas ES ir nacionalines institucijas ištirti galimas viešųjų pirkimų klaidas, padarytas nepaprastosios padėties metu;
22. apgailestauja dėl to, kad ataskaitoje aiškiai nepripažįstamas lėtas teisinės valstybės padėties blogėjimas Lenkijoje ir Vengrijoje, dėl kurio šiose dviejose valstybėse narėse gali toliau blogėti padėtis ir gali kilti rimtas pavojus, kad bus pakenkta ir kitoms valstybėms narėms;
23. palankiai vertina tai, kad rengiant projektą buvo konsultuojamasi su pilietine visuomene; pabrėžia, kad pilietinės visuomenės veikėjai gali svariai prisidėti prie konkrečios šalies padėties vertinimo ir pateikti kritiškesnį požiūrį nei atitinkama vyriausybė; vis dėlto pažymi, kad konsultacijų procesą būtų galima patobulinti, be kita ko, užtikrinant tolesnę veiklą su pilietinės visuomenės veikėjais dėl jų indėlio, pakankamai ilgą laiką, per kurį būtų galima pateikti nuomonę, ir nuoseklų metinį skelbimo ciklą, taip pat persvarstant dabartinio universalaus klausimyno nuomonėms pateikti formatą; ragina Komisiją toliau kreiptis į pilietinę visuomenę dėl informacijos apie tai, kaip būtų galima optimizuoti konsultacijų procesą rengiant būsimas ataskaitas;
24. apgailestauja, kad šalims skirtų skyrių projektai buvo pateikti tik atitinkamų valstybių narių vyriausybėms, taigi kitų nacionalinių parlamentų nariai turėjo galimybę pateikti

nuomonę tik paskelbus galutinę ataskaitą; pabrėžia, kad vertinant konkrečios šalies padėtį svarbu konsultotis su visomis demokratinėmis partijomis, nes vyriausybės, kaip žinia, yra suinteresuotos, kad padėtis jų šalyje būtų įvertinta ne taip kritiškai; ragina Komisiją pateikti visiems nacionaliniams parlamentams šalims skirtų skyrių projektus tuo pačiu metu, kai jie pateikiami atitinkamų valstybių narių vyriausybėms.

INFORMACIJA APIE PRIĖMIMĄ NUOMONĘ TEIKIANČIAME KOMITETE

Priėmimo data	15.3.2022
Galutinio balsavimo rezultatai	+: 23 -: 7 0: 0
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę nariai	Matteo Adinolfi, Gilles Boyer, Olivier Chastel, Caterina Chinnici, Lefteris Christoforou, Corina Crețu, Ryszard Czarnecki, José Manuel Fernandes, Luke Ming Flanagan, Daniel Freund, Isabel García Muñoz, Monika Hohlmeier, Jean-François Jalkh, Pierre Karleskind, Mislav Kolakušić, Joachim Kuhs, Ryszard Antoni Legutko, Claudiu Manda, Alin Mituța, Younous Omarjee, Markus Pieper, Michèle Rivasi, Sándor Rónai, Petri Sarvamaa, Simone Schmiedtbauer, Angelika Winzig, Lara Wolters, Tomáš Zdechovský
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę pavaduojantys nariai	Mikuláš Peksa, Elzbieta Rafalska

GALUTINIS VARDINIS BALSAVIMAS NUOMONĘ TEIKIANČIAME KOMITETE

23	+
PPE	Lefteris Christoforou, José Manuel Fernandes, Monika Hohlmeier, Markus Pieper, Petri Sarvamaa, Simone Schmiedtbauer, Angelika Winzig, Tomáš Zdechovský
Renew	Gilles Boyer, Olivier Chastel, Pierre Karleskind, Alin Mituța
S&D	Caterina Chinnici, Corina Crețu, Isabel García Muñoz, Claudiu Manda, Sándor Rónai, Lara Wolters
The Left	Luke Ming Flanagan, Younous Omarjee
Verts/ALE	Daniel Freund, Mikuláš Peksa, Michèle Rivasi

7	-
ECR	Ryszard Czarnecki, Ryszard Antoni Legutko, Elżbieta Rafalska
ID	Matteo Adinolfi, Jean-François Jalkh, Joachim Kuhs
NI	Mislav Kolakušić

0	0

Sutartiniai ženklai:

+ : už

- : prieš

0 : susilaikė

18.3.2022

TEISĖS REIKALŲ KOMITETO NUOMONĖ

pateikta Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetui

dėl Komisijos 2021 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos
(2021/2180(INI))

Nuomonės referentas (*): Franco Roberti

(*): Susijusių komitetų procedūra. Darbo tvarkos taisyklių 57 straipsnis

PASIŪLYMAI

Teisės reikalų komitetas ragina atsakingą Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetą į savo pasiūlymą dėl rezoliucijos įtraukti šiuos pasiūlymus:

1. primena, kad Sąjunga yra grindžiama Europos Sąjungos (ES) sutarties 2 straipsnyje įtvirtintomis vertybėmis; pabrėžia, kad šios vertybės yra nepriklausomos ir aiškinamos susietai ir jas turi stebėti ir saugoti visos ES institucijos ir valstybės narės; be to, primena, kad pati Sąjunga ir pasitikėjimas ES ir valstybių narių institucijomis grindžiami teisinės valstybės principais, kaip įtvirtinta ES pirminėje teisėje ir tiksliau apibrėžta Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (ESTT) praktikoje, ir kad teisinės valstybės principas yra glaudžiai susijęs su demokratija ir pagrindinėmis teisėmis; mano, kad būtina remti nuolatinį teisinės valstybės stiprinimą, kad būtų išvengta bet kokio regreso teisinės valstybės ir pagrindinių jos elementų – pvz., teisėtumo, teisinio tikrumo, veiksmingos teisminės apsaugos pagal ES sutarties 19 straipsnio 1 dalį, teismų nešališkumo ir nepriklausomumo ir valdžių padalijimo – srityse; pabrėžia, kad bet koks su teisinės valstybės principu susijusios padėties blogėjimas bet kurioje valstybėje narėje automatiškai kenkia ES vertybėms visoje Sąjungoje; pritaria Komisijai, kad šių vertybių niekada nederėtų priimti kaip savaime suprantamo dalyko, net jei pripažįstama, kad ES šioje srityje taiko labai aukštus standartus; pabrėžia ES rodomo patikimo pasaulinio pavyzdžio svarbą užtikrinant, kad būtų laikomasi teisinės valstybės principo valstybės viduje ir remiant demokratiją visame pasaulyje;
2. be to, primena, kad teisinės valstybės principo laikymasis suponuoja, jog laikomasi ES pirminės ir antrinės teisės ir ES teisės viršenybės principo, kuris yra vienas pagrindinių principų; pabrėžia, kad siekiant užtikrinti teisinės valstybės principo laikymąsi, būtina tvirta ir nuolatinė valstybių narių ir ES institucijų bei vykdomos politikos sąveika; ragina Komisiją atidžiai stebėti nacionalinius sprendimus, kuriais ginčijama ES teisės viršenybė, ir skatinti nuolatinį nacionalinių teismų ir ESTT dialogą dėl ES teisės aiškinimo ir taikymo ir ES teisės viršenybės;
3. pažymi, kad tokios krizės kaip COVID-19 pandemija parodė, kad kai kurioms nepaprastosioms priemonėms, kurių imamasi skubos tvarka, kartais pagal išimtinį

įstatymą, gali būti būdinga neproporcingai didelė demokratijos stoka, neatsiejama nuo pagrindinių teisių ir laisvių ribojimų, taip pat gali būti pakenkta viešųjų institucijų veikimui ir stabdžių bei atsvarų sistemai; pažymi, kad ši demokratijos stoka gali privesti prie korupcijos ir ji nėra tinkamai tikrinama; todėl pabrėžia, kad reikia aiškių, proporcingų ir teisiškai pagrįstų priemonių, kurios būtų ribotos trukmės ir užtikrintų teisinės valstybės principo laikymąsi, be kita ko, krizės metu ir susidarius nepaprastajai padėčiai; palankiai vertina nuolatinės valstybių narių pastangas nustatyti tokią tvarką ir apsaugoti ES piliečių teises; pabrėžia, kad labai svarbu išskirtinėmis aplinkybėmis užtikrinti teisinės valstybės principų laikymąsi, teisę kreiptis į teismą, veiksmingą teisminę apsaugą ir institucijų veikimą, ir pabrėžia, kad svarbu įvertinti tokias priemones ir užtikrinti, kad visos atitinkamos institucijos tikrintų jų teisėtumą tiek sprendimų priėmimo proceso metu, tiek jam pasibaigus;

4. pažymi, kad COVID-19 pandemija taip pat parodė, jog dėl aukšto skaitmenizacijos lygio padidėjo teisingumo sistemų atsparumas ir veiksmingumas, pvz., paspartėjo teisminės procedūros ir viešojo administravimo institucijų sprendimų priėmimas; pritaria Komisijai, kad, siekiant padidinti kai kurių valstybių narių teisingumo sistemų veiksmingumą ir sudaryti palankesnes sąlygas prieigai prie teisinės pagalbos ir informacijos, jose turėtų būti labiau skatinama skaitmenizacija ir teikiama pirmenybė investicijoms į žmogiškuosius ir finansinius išteklius; pažymi, kad tokios pastangos neturėtų trukdyti piliečių procesinėms teisėms, įskaitant teisę į gynybą ar procesinio lygiateisiškumo principą; palankiai vertina tai, kad viešojo administravimo ir teisminių institucijų skaitmenizacija yra daugelio valstybių narių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose numatytas prioritetas; pabrėžia, kad svarbu laikytis teisinės valstybės principo, pvz., sukuriant skundų nagrinėjimo ir teisių gynimo mechanizmus bendrojoje skaitmeninėje rinkoje ir užtikrinant tinkamus mokymus ir darbuotojus teisminėms institucijoms, kad būtų galima veiksmingai spręsti naujas problemas šioje srityje; ragina, kad sprendimus teismų sistemoje, kurie būtų remiami algoritmais grindžiamomis priemonėmis, galėtų priimti tik teisėjai, veikiantys savo nuožiūra ir atsižvelgiant į kiekvieną konkretų atvejį;- todėl ragina Komisiją nuodugniai įvertinti dirbtinio intelekto ir susijusių technologijų naudojimą teismo sprendimuose; be to, pabrėžia, kad jokiai teisėsaugos ir teisminių institucijų naudojamai dirbtinio intelekto sistemai neturėtų būti suteikta galimybė pakenkti žmonių fiziniam neliečiamumui, suteikti teisių ar nustatyti teisinių prievolių asmenims;
5. palankiai vertina Komisijos antrąją teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą ir tai, kad joje yra atskiri nacionaliniai skyriai, kuriuose mėginama nustatyti bendrą metodiką; mano, kad nediskriminacinė periodinė teisinės valstybės padėties peržiūra yra labai svarbi ir kad tai yra esminė stebėsenos priemonė, kuri taip pat būtina siekiant užkirsti kelią galimam teisinės valstybės principo nesilaikymo pavojui ir jį nustatyti; mano, kad labai svarbu stiprinti Europos teisinės valstybės priemonių rinkinį; palankiai vertina tai, kad ataskaitoje didelė reikšmė pagrįstai teikiama teisingumo sistemoms; pabrėžia, kad efektyvumas, nepriklausomumas, nešališkumas ir veiksmingumas yra trys teisingumo sistemų požymiai, kurie yra vienodai svarbūs užtikrinant, kad būtų laikomasi teisinės valstybės principo, ir yra tarpusavio pasitikėjimo ES laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje pagrindas; pažymi, kad reikia sudaryti sąlygas teisininkams, teisėjams ir prokurorams vykdyti savo funkcijas visiškai savarankiškai ir nepriklausomai, jokiai kitai institucijai ar įstaigai nesikišant į jų veiklą ir paisant valdžių padalijimo principo; laikosi nuomonės, kad tai yra būtina sąlyga siekiant užtikrinti lygybę ir piliečių teisių

apsaugą pagal teisės aktus, taip pat visuomenės pasitikėjimą ES ir valstybių narių institucijomis;

6. primena, kad veiksmingai ir sąžiningai teisingumo sistemai, kuria visiems užtikrinama teisė kreiptis į teismą, reikalingas tinkamas biudžetas ir finansavimas, pakankama teisinė pagalba piliečiams ir griežtesnės priemonės, kuriomis būtų siekiama apriboti proceso trukmę ir išlaidas; palankiai vertina tai, kad kai kuriose valstybėse narėse buvo pradėtos arba užbaigtos reformos, kuriomis siekiama stiprinti esamas teisminių institucijų tarybas, kurios atlieka labai svarbų vaidmenį užtikrinant teismų nepriklausomumą; primygtinai ragina šioje srityje atsiliekančias valstybes nares siekti tokių reformų; pabrėžia, kad būtina įvertinti reformas, kurių patvirtinimo procesas dabar vyksta įvairiose valstybėse narėse, ir ragina, kad teisminių institucijų tarybų sudėtis ir veikimas atitiktų Komisijos ir Europos Tarybos nustatytus standartus, kuriuos patvirtino ES Teisingumo Teismas;
7. palankiai vertina tai, kad dabar teisininkai yra įtraukti į ES teisingumo rezultatų suvestinės klausimyną; pabrėžia, kad reikia nustatyti tinkamas apsaugos priemones nuo neteisėto kišimosi į advokatų profesinę veiklą ir užtikrinti stiprias advokatų sąjungas ar asociacijas, nes jos yra būtinos nepriklausomoms teisingumo sistemoms; pabrėžia esminį teisininkų vaidmenį užtikrinant pagrindinių teisių apsaugą ir stiprinant teisinę valstybę; atsižvelgdamas į tai, pakartoja, kad advokatai ir teisminės institucijos turi būti aukštos kvalifikacijos ir reguliariai mokomi teisinės valstybės, ES pagrindinių teisių chartijos ir ES teisės ir jos taikymo srityse, kad būtų puoselėjama bendra teisinės valstybės kultūra, be kita ko, civiliniuose ir administraciniuose procesuose; ragina Komisiją išplėsti būsimos ataskaitos taikymo sritį, kad ji apimtų ir šias sritis;
8. yra labai susirūpinęs dėl to, kad kai kuriose valstybėse narėse teismų nepriklausomumas ir toliau kelia didelį susirūpinimą; smerkia nuolatinius politinius išpuolius prieš teisminių institucijų nepriklausomumą, ES teisės viršenybę ir ESTT sprendimų įgyvendinimą Vengrijoje ir Lenkijoje; ypač apgailestaudamas pažymi, kad nuo to laiko, kai buvo paskelbta ataskaita, šie išpuoliai dar labiau paastrėjo ir dažnai yra nukreipti prieš teisėjus ir prokurovus, kurie reiškė nepritarimą su teismų nepriklausomumu susijusios padėties bloginimui; pabrėžia bauginantį ir atgrasomąjį tokių išpuolių poveikį teisėjams ir prokuratorams, nes jie pasireiškia kaip netinkama vykdomosios ir įstatymų leidžiamosios valdžios įtaka teisingumo sistemų veikimui; pabrėžia, kad, kaip matyti iš ES teisingumo rezultatų suvestinės, pastaraisiais metais, be kita ko, per COVID-19 pandemiją, padidėjo visuomenės informuotumas ir tikrinimas, kaip laikomasi teisinės valstybės principo;- pažymi, kad, remiantis 2021 m. rezultatų suvestine, teismų nepriklausomumo lygis išlieka aukščiausias ir žemiausias tose pačiose valstybėse narėse, kaip ir 2020 m.;
9. palaiko poziciją, kad valdžių padalijimo principas yra labai svarbus efektyvaus, nepriklausomo, nešališko ir veiksmingo teisingumo sistemų veikimo visoje ES atžvilgiu ir jam įgyvendinti būtina, kad institucijos nedarytų spaudimo teisėjams ir prokuratorams, ypač ateinančio iš politinių ir ekonominių sluoksnių; pavyzdžiui, pažymi, kad tai, jog Lenkijos teisingumo ministras taip pat yra šalies generalinis prokuratoras, yra valdžios padalijimo principo pažeidimo pavyzdys platesniame stabdžių ir atsvarų sistemos pažeidimų kontekste; atkreipia dėmesį į teisėjų skyrimą reglamentuojančių taisyklių ir jų neutralumo vykdomosios ir įstatymų leidžiamosios valdžios atžvilgiu svarbą; mano,

kad svarbu užtikrinti teisminių institucijų atskaitomybę, ypač tais atvejais, kai abejojama nepriklausomumu, ir palankiai vertina kai kurių valstybių narių pavyzdžius, susijusius su sąžiningumo sistemomis, kurios stiprinamos visiems teisminių institucijų nariams taikomais profesinės etikos principais; ragina visus teisėjus reguliariai rengti mokymus apie profesinį profesinės etikos kodeksą ir priimti naujus etikos kodeksus; pabrėžia, kad prokurorai yra pagrindiniai subjektai, sudarantys sąlygas teisminėms institucijoms kovoti su nusikalstamumu ir korupcija; pabrėžia, kad turėtų būti nustatytos apsaugos priemonės, kad būtų išsaugotas prokurorų autonomiškumas ir nepriklausomumas nuo politinio spaudimo, ypač ateinančio iš vyriausybės;

10. palankiai vertina 2022 m. vasario 16 d. ESTT sprendimus bylose C-156/21 ir C-157/21, kuriuose atmetamas 2021 m. kovo mėn. Vengrijos ir Lenkijos pareikštas ieškinys dėl Reglamento (ES, Euratomas) 2020/2092 dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo panaikinimo¹; - primena, kad šiame reglamente teisinės valstybės principas apima teisėtumo, teisinio tikrumo, draudimo savavališkai naudotis vykdomaisiais įgaliojimais, veiksmingos teisminės apsaugos, įskaitant teisę kreiptis į nepriklausomus ir nešališkus teismus, valdžių padalijimo, nediskriminavimo ir lygybės prieš įstatymą principus; ragina Komisiją ataskaitoje atskirą skyrių skirti teisinės valstybės principo pažeidimams, kurie daro tiesioginį poveikį ES finansiniams interesams; palankiai vertina tai, kad ESTT nuolat, visapusiškai ir nuosekliai gina teisinės valstybės principą;
11. mano, kad ataskaitos horizontaliosios dalies formuluotės, susijusios su sistemingu išpuoliu prieš teisingumo sistemų nepriklausomumą Vengrijoje ir Lenkijoje pobūdžiu, yra netinkamos; pakartoja savo raginimą Komisijai pateikti prasmingą ir lengvai suprantamą teisinės valstybės padėties skirtingose nacionalinėse teisingumo sistemose palyginimą ir atkreipti dėmesį į tai, kur galima taikyti geriausią panašių sistemų patirtį ir kaip būtų galima pašalinti panašius trūkumus; be to, mano, kad ataskaitoje neturėtų būti apsiribota metine rodiklių suvestine ir turėtų būti nurodyta, kaip teisinės valstybės principo taikymas evoliucionavo ir keitėsi visų valstybių narių teisingumo sistemose; ragina Komisiją išplėsti ataskaitos taikymo sritį, kad ji apimtų visas tarpusavyje susijusias vertybes, įtvirtintas ES sutarties 2 straipsnyje; primygtinai ragina, kad ataskaitoje būtų peržiūrėti visi teisinės valstybės ramsčiai, įskaitant lygybę prieš įstatymą, stebint fizinių ir juridinių asmenų pagrindinių teisių apsaugą ir ypač mažumų teisių apsaugą, taip pat nagrinėjant kovos su diskriminacija, neapykantos nusikaltimais ir neapykantą kurstančiomis kalbomis priemones ir pateikiant išsamią teisės kreiptis į teismą ir teisinės pagalbos apžvalgą;
12. primygtinai ragina Komisiją konkrečiai šaliai skirtuose skyriuose kiekvienai valstybei narei pateikti aiškias rekomendacijas dėl nustatytų problemų ir pavojų, susijusių su teisinės valstybės principo taikymo blogėjimu, ir pasiūlyti būtinus tolesnius veiksmus; be to, primygtinai ragina Komisiją nedelsiant ir patikimai naudotis savo priemonių rinkiniu, įskaitant, kai tinkama, pažeidimo nagrinėjimo procedūras pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 260 straipsnio 2 dalį, procedūras pagal ES sutarties 7 straipsnį ir sąlygų mechanizmą, siekiant greitai ir veiksmingai spręsti bet kokio teisinės valstybės principo taikymo regresą nacionalinėse teisingumo sistemose, pvz., atsisakymo įgyvendinti ESTT sprendimus ir jų laikytis, problemą, taip pat apsaugoti ES

¹ 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2020/2092 dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo (OL L 433 I, 2020 12 22, p. 1).

finansinius interesus;

13. primygtinai ragina Tarybą atnaujinti ir pabaigti visas pagal ES sutarties 7 straipsnio 1 dalį dar nebaigtas procedūras užtikrinant, kad klausymuose būtų atsižvelgta į naujausius pokyčius, ir apie tai informuoti Parlamentą; pabrėžia, kad bet koks tolesnis tokių veiksmų vilkinimas reikštų, jog pati Taryba pažeistų teisinės valstybės principą;
14. primena, kad žurnalistams ir pilietinei visuomenei tenka svarbus vaidmuo pranešant apie bet kokius teisinės valstybės principo pažeidimus, be kita ko, susijusius su tinkamu teisingumo sistemų veikimu, ir atkreipiant dėmesį į juos, ir ragina užtikrinti geresnę jų apsaugą nuo bauginimo ar smurto; pabrėžia, kad svarbu didinti viešojo administravimo institucijų ir vyriausybių skaidrumą; atkreipia dėmesį į tai, kad būtina užtikrinti prieigą prie sąžiningų ir patikimų informacijos šaltinių siekiant užtikrinti kokybišką žurnalistiką ir padėti veiksmingai kovoti su dezinformacijos ir klaidingos informacijos plitimu; yra susirūpinęs, kad vis daugiau valstybių narių priima priemones, kuriomis labai stipriai ribojamos pilietinės visuomenės organizacijų asociacijų ir saviraiškos laisvės, ir taip prisidedama prie mažėjančios pilietinės visuomenės erdvės; palankiai vertina priemones, kurių ėmėsi kai kurios valstybės narės, siekdamos remti žiniasklaidą ir žurnalistus; smerkia atvejus, kai teisingumas pasitelkiamas siekiant pakenkti informacijos laisvei ir pliuralizmui, visų pirma Europos Sąjungoje reiškiant strateginius ieškinius dėl visuomenės dalyvavimo (SLAPP) – tai tam tikros formos priekabiavimas prie (be kitų taikinių) žurnalistų, dėl kurio dažnai randasi vidinė cenzūra; palankiai vertina tai, kad Komisija paskelbė pasiūlymą dėl privalomų ES teisės aktų dėl bendrų ir veiksmingų apsaugos priemonių nuo SLAPP nukentėjusiems asmenims visoje Sąjungoje, ir ragina skubiai jį priimti; ragina Komisiją per internetinius ir fizinius vizitus šalyse susitikti su pilietine visuomene ir nacionalinėmis valdžios institucijomis;
15. taip pat primena informatorių vaidmenį smerkiant teisinės valstybės principo pažeidimus ir būtinybę apsaugoti informatorius laikantis būtiniausių apsaugos standartų, įtvirtintų Direktyvoje (ES) 2019/1937 dėl asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, apsaugos²; mano, kad nacionalinių teisės aktų peržiūra arba naujų taisyklių nustatymas ir nacionalinių įstaigų ar tarnybų įsteigimas, kaip neseniai parodė kai kurių valstybių narių patirtis, yra labai teigiami pokyčiai, kurie turėtų būti naudojami kaip orientyras kitoms valstybėms narėms, kurios dar neturi tokios apsaugos ar institucinės struktūros;
16. be to, mano, kad teisinė valstybė yra grindžiama institucijų stabdžių ir atsvarų sistema, kuri pagrįsta aukštos kokybės viešuoju administravimu, tinkamu teisės taikymu ir valdžios institucijų atliekamu teismų sprendimų įgyvendinimu; pažymi, kad siekiant veiksmingai kovoti su korupcija labai svarbus teisinis tikrumas; primena, kad šiuo tikslu reikia sukurti reguliavimo sistemą, pagal kurią būtų nustatyta vienoda ES korupcijos nusikaltimo apibrėžtis ir kurios nebuvimas labai kenkia tyrimo ir duomenų rinkimo darbui; mano, kad taip pat būtina užtikrinti veiksmingą ir skaidrų viešąjį administravimą, paremtą taisyklėmis ir procedūromis, kuriomis siekiama užkirsti kelią neteisėtam elgesiui.

² 2019 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva ES 2019/1937 dėl asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, apsaugos (OL L 305, 2019 11 26, p. 17).

INFORMACIJA APIE PRIĖMIMĄ NUOMONĘ TEIKIANČIAME KOMITETE

Priėmimo data	15.3.2022
Galutinio balsavimo rezultatai	+: 19 -: 4 0: 0
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę nariai	Pascal Arimont, Manon Aubry, Gunnar Beck, Ilana Cicurel, Geoffroy Didier, Pascal Durand, Jean-Paul Garraud, Sergey Lagodinsky, Gilles Lebreton, Sabrina Pignedoli, Jiří Pospíšil, Franco Roberti, Raffaele Stancanelli, Marie Toussaint, Adrián Vázquez Lázara, Axel Voss, Marion Walsmann, Tiemo Wölken, Lara Wolters, Javier Zarzalejos
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę pavaduojantys nariai	Daniel Buda, Caterina Chinnici, Heidi Hautala, Sabrina Pignedoli, René Repasi, Nacho Sánchez Amor, Stéphane Séjourné

GALUTINIS VARDINIS BALSAVIMAS NUOMONĘ TEIKIANČIAME KOMITETE

19	+
PPE	Pascal Arimont, Daniel Buda, Geoffroy Didier, Jiří Pospíšil, Axel Voss, Marion Walsmann, Javier Zarzalejos
S&D	René Repasi, Franco Roberti, Nacho Sánchez Amor, Tiemo Wölken, Lara Wolters
RENEW	Ilana Cicurel, Pascal Durand, Stéphane Séjourné, Adrián Vázquez Lázara
Verts/ALE	Patrick Breyer, Marie Toussaint
The Left	Manon Aubry

4	-
ID	Gunnar Beck, Jean-Paul Garraud, Gilles Lebreton
ECR	Raffaele Stancanelli

0	0

Sutartiniai ženklai:

+ : už

- : prieš

0 : susilaikė

1.3.2022

BIUDŽETO KOMITETO NUOMONĖ

pateikta Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetui

dėl Komisijos 2021 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos
(2021/2180(INI))

Nuomonės referentė: Eider Gardiazabal Rubial

PASIŪLYMAI

Biudžeto komitetas ragina atsakingą Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetą į savo pasiūlymą dėl rezoliucijos įtraukti šiuos pasiūlymus:

- A. kadangi 2021 m. sausio 1 d. įsigaliojo ir nuo to laiko visose valstybėse narėse yra privalomas visas ir tiesiogiai taikomas 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2020/2092 dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo¹ (Teisinės valstybės sąlygų reglamentas);
1. pakartoja, kad, siekdama nustatyti teisinės valstybės principo pažeidimo atvejus, Komisija turi atlikti objektyvų, nešališką, teisingą ir išsamų kokybinį vertinimą, kuriame būtų atsižvelgta į reikiamą prieinamų šaltinių ir pripažintų institucijų informaciją; primygtinai ragina, kad atliekant tą vertinimą būtų sistemingai remiamasi metine teisinės valstybės principo taikymo ataskaita, atsižvelgiant į pirmiau minėtus kriterijus;
 2. pakartoja savo raginimą Komisijai skubiai imtis veiksmų pagal Teisinės valstybės sąlygų reglamentą ir nebedelsiant visapusiškai pasinaudoti esamomis tyrimo priemonėmis, siekiant spręsti klausimą dėl teisinės valstybės principo laikymosi trūkumų valstybėse narėse, dėl kurių galėtų būti pakankamai tiesiogiai pakenkta arba rizikuojama rimtai pakenkti patikimam ES biudžeto lėšų valdymui; ragina Komisiją griežčiau taikyti Bendrųjų nuostatų reglamentą ir Finansinį reglamentą, siekiant kovoti su diskriminaciniu ES lėšų naudojimu, ypač kai jis būna politiškai motyvuoto pobūdžio;
 3. primena, kad Parlamento komitetų kompetencijos sritys turėtų būti paskirstytos remiantis Parlamento darbo tvarkos taisyklių VI priedu, kai pažeidimai pagal Teisinės valstybės sąlygų reglamento procedūrą nagrinėjami Parlamente, siekiant nustatyti priemones, skirtas biudžetui tais atvejais, kai valstybėje narėje pažeidžiami teisinės valstybės principai;
 4. ragina Komisiją išdėstyti rekomendacijas, kurios padėtų valstybėms narėms sumažinti neigiamą pandemijos poveikį nacionalinių teismų veiklai ir užtikrinti, kad būtų laikomasi vieno iš pagrindinių teisinės valstybės principo elementų – teisingumo

¹ OL L 433 I, 2020 12 22, p. 1.

sistemos veiksmingumo;

5. palankiai vertina tai, kad ataskaitoje vertinama teisinės valstybės principo taikymo padėtis kiekvienoje valstybėje narėje; tačiau pažymi, kad joje pasigendama aiškios takoskyros tarp valstybių narių, kuriose užfiksuoti pavieniai nusižengimai ir kuriose teisinės valstybės principas pažeidžiamas sistemškai; ragina Komisiją būsimosiose ataskaitose šią takoskyrą nušviesti aiškiau;
6. primindamas savo 2021 m. liepos 8 d. rezoliuciją dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo taikymo gairių parengimo², primygtinai ragina Komisiją į savo metinę teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą įtraukti skirsnį, skirtą atvejams, kai dėl teisinės valstybės principo pažeidimų valstybėje narėje galėtų būti pakankamai tiesiogiai kenkiama ar rizikuojama pakenkti patikimam ES biudžeto lėšų valdymui arba Sąjungos finansinių interesų apsaugai; be to, primygtinai laikosi nuomonės, kad metinėje teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje pateiktos išvados neturėtų būti toliau neoficialiai aptariamoms su susijusia valstybe nare, vykdamas Teisinės valstybės sąlygų reglamento 6 straipsnio 1 dalyje nurodyto pranešimo procedūrą;
7. primena, kad Teisinės valstybės sąlygų reglamentas taikomas tiek pavieniams teisinės valstybės principo pažeidimams, tiek sisteminiams pažeidimams, kurie būna plačiai paplitę arba yra pasikartojančios valdžios institucijų praktikos ar aplaidumo arba tokių institucijų patvirtintų bendro pobūdžio priemonių rezultatas; apgailestauja, kad dėl 2021 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos struktūros tokie sisteminiai pažeidimai ne visada lengvai atpažįstami, ir ragina Komisiją užtikrinti, kad tokių sisteminių pažeidimų tikrinimas visapusiškai atsispindėtų 2022 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje; ragina Komisiją imtis veiksmų dėl pažeidimų, kuriuos ji būna nustačiusi savo ankstesnėse metinėse teisinės valstybės principo taikymo ataskaitose;
8. primena, kad, vadovaujantis Teisinės valstybės sąlygų reglamentu, teisinės valstybės samprata turi būti aiškinama atsižvelgiant į Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnyje įtvirtintas vertybes ir principus, įskaitant pagrindines teises ir nediskriminavimą; laikosi nuomonės, kad nuolatiniai demokratijos ir pagrindinių teisių pažeidimai, įskaitant išpuolius prieš žiniasklaidos laisvę ir žurnalistus, migrantus, moterų teises, LGBTQIA+ asmenų teises bei susirinkimų ir asociacijų laisvę, kenkia projektams, kuriuos valstybės narės nusprendžia finansuoti ES lėšomis, ir gali pakankamai tiesiogiai paveikti Sąjungos finansinių interesų apsaugą; ragina Komisiją imtis veiksmų ir į tai atsižvelgti taikant reglamentą;
9. primena, kad teisinis tikrumas ir teisinės valstybės standartų laikymasis yra pagrindinės ekonominės veiklos sąlygos; pažymi, kad, atsižvelgiant į stiprėjančią protekcionizmo tendenciją, užsienio investuotojus diskriminuojančių priemonių naudojimą ir vis didesnę savivalę valdžios institucijoms priimant sprendimus kai kuriose valstybėse narėse, daugiau dėmesio turėtų būti teikiama teisinės valstybės principo ekonominiam aspektui, ir tai turėtų būti neatsiejama teisinės valstybės mechanizmo dalis; apgailestauja, kad 2021 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos struktūra neleidžia veiksmingai atpažinti tokių ekonomikos sektoriuje daromų pažeidimų, ir ragina Komisiją tobulinti ataskaitą šiuo požiūriu;

² OL C 99, 2022 3 1, p. 146.

10. laikosi nuomonės, kad atsižvelgiant į teisinės valstybės principą ir riziką, kurią ES biudžetas patiria pažeidimų atveju, turi būti vadovaujama holistiniu požiūriu į ES viešųjų lėšų apsaugą; mano, kad tarnybos, kurioms pavesta užtikrinti tinkamą ES lėšų valdymą, turi kuo veiksmingiau bendradarbiauti; ragina visas valstybes nares, kurios dar nėra įsitraukusios į Europos prokuratūros veiklą, tai padaryti;
11. teigiamai vertina dėmesį teisingumo sistemos atsparumui ir pabrėžia, kad veiksmingos teisingumo sistemos yra itin svarbios teisinės valstybės principo laikymuisi užtikrinti; primena, kad pandemija neigiamai paveikė tiek teisę kreiptis į teismą, tiek nacionalinių teismų veiksmingumą: nacionaliniai teismai iš dalies neveikė, o kai kurie teismo procesai vykdavo naudojantis skaitmeninėmis priemonėmis;
12. ragina Komisiją užtikrinti, kad metinėje teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje didelis dėmesys taip pat būtų skiriamas aktualioms konkrečioms šalims skirtoms rekomendacijoms pagal Europos semestrą, visų pirma susijusioms su teisminių institucijų ir prokuratūrų nepriklausomumu ir kova su korupcija bei skaidrumo ir sąžiningumo užtikrinimu;
13. pabrėžia esminį pilietinės visuomenės subjektų vaidmenį skubiai nustatant problemas, susijusias su metinės teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos rengimu, ir primygtinai ragina Komisiją leisti vykdyti tinkamas konsultacijas pagal priimtą tvarkaraštį, visų pirma į paprastai numatomus du mėnesius neįtraukiant žiemos švenčių laikotarpio; be to, ragina Komisiją persvarstyti visiems tinkantį klausimyno formatą, kad būtų galima pateikti atsakymus, ir užtikrinti, kad konsultacijos būtų paremtos tinkamu dialogu su dalyvaujančiomis pilietinės visuomenės organizacijomis, kurių indėlis turėtų būti visapusiškai atspindėtas ataskaitoje; ragina Komisiją toliau kreiptis į pilietinę visuomenę dėl informacijos apie tai, kaip būtų galima optimizuoti konsultacijų procesą rengiant būsimas ataskaitas;
14. reiškia susirūpinimą dėl žiniasklaidos laisvės erozijos persidavimo poveikio, ypač ES finansinių interesų apsaugos požiūriu; primygtinai ragina Komisiją parengti nacionalinių žiniasklaidos laisvės ir žiniasklaidos pliuralizmo apsaugos sistemų veiksmingumo ir efektyvumo vertinimą, ypatingą dėmesį teikiant žiniasklaidos vaidmeniui kovojant su korupcija; pabrėžia, kad svarbu vertinti ir stebėti žiniasklaidos padėtį valstybėse narėse, ypač išnagrinėjant priemones, kurių bet kokia vyriausybė ėmėsi siekdama nutildyti kritikuojančią žiniasklaidą ir (arba) pakenkti žiniasklaidai ir pliuralizmui, taip siekiant išvengti žiniasklaidos sutelkimo kelių subjektų rankose, nes tai gali trukdyti laisvos ir nepriklausomos informacijos sklaidai; mano, kad Komisija turėtų sutelkti šias pastangas tiek į visuomeninę žiniasklaidą, tiek į privatųjį sektorių valstybėse narėse ir į tai, kokių mastu jie yra nepriklausomi – tiek *de jure*, tiek *de facto* – nuo nacionalinių valdžios institucijų, politinių partijų ar bet kokios kitos formos kišimosi, ir turėtų nustatyti atvejus, kai nebuvo atliktas galimų interesų konfliktų ir žiniasklaidos koncentracijos bei žiniasklaidos nuosavybės skaidrumo vertinimas; pabrėžia, kad reikia užtikrinti privačių žiniasklaidos veiklos vykdytojų finansinę nepriklausomybę ir nustatyti tinkamas sąlygas tvariai veikti, siekiant išvengti žiniasklaidos politinio užgrobimo.

INFORMACIJA APIE PRIĖMIMĄ NUOMONĘ TEIKIANČIAME KOMITETE

Priėmimo data	28.2.2022
Galutinio balsavimo rezultatai	+: 30 -: 5 0: 1
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę nariai	Rasmus Andresen, Anna Bonfrisco, Olivier Chastel, Lefteris Christoforou, David Cormand, Paolo De Castro, Andor Deli, José Manuel Fernandes, Eider Gardiazabal Rubial, Alexandra Geese, Vlad Gheorghe, Valentino Grant, Francisco Guerreiro, Valérie Hayer, Eero Heinäluoma, Niclas Herbst, Monika Hohlmeier, Moritz Körner, Joachim Kuhs, H��l��ne Laporte, Pierre Larroutourou, Camilla Laureti, Janusz Lewandowski, Margarida Marques, Silvia Modig, Siegfried Mureşan, Victor Negrescu, Lefteris Nikolaou-Alavanos, Andrey Novakov, Jan Olbrycht, Dimitrios Papadimoulis, Karlo Ressler, Bogdan Rzo��ca, Nicolae Ştef��nu��, Nils Torvalds, Johan Van Overtveldt, Rainer Wieland, Angelika Winzig
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę pavaduojantys nariai	Elisabetta Gualmini

GALUTINIS VARDINIS BALSAVIMAS NUOMONĘ TEIKIANČIAME KOMITETE

30	+
PPE	Lefteris Christoforou, José Manuel Fernandes, Niclas Herbst, Monika Hohlmeier, Janusz Lewandowski, Siegfried Mureşan, Andrey Novakov, Jan Olbrycht, Karlo Ressler, Rainer Wieland, Angelika Winzig
Renew	Olivier Chastel, Vlad Gheorghe, Valérie Hayer, Moritz Körner, Nicolae Ştefănuţă, Nils Torvalds
S&D	Paolo De Castro, Eider Gardiazabal Rubial, Elisabetta Gualmini, Eero Heinäluoma, Pierre Larrourou, Margarida Marques, Victor Negrescu
The Left	Silvia Modig, Dimitrios Papadimoulis
Verts/ALE	Rasmus Andresen, David Cormand, Alexandra Geese, Francisco Guerreiro

5	-
ECR	Bogdan Rzońca
ID	Valentino Grant, Héléne Laporte
NI	Andor Deli, Lefteris Nikolaou-Alavanos

1	0
ID	Joachim Kuhs

Sutartiniai ženklai:

+ : už

- : prieš

0 : susilaikė

21.3.2022

KONSTITUCINIŲ REIKALŲ KOMITETO NUOMONĖ

pateikta Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetui

dėl Komisijos 2021 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos
(2021/2180(INI))

Nuomonė referentas: Sophia in 't Veld

PASIŪLYMAI

Konstitucinių reikalų komitetas ragina atsakingą Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetą į savo pasiūlymą dėl rezoliucijos įtraukti šiuos pasiūlymus:

1. palankiai vertina metinę teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą kaip ES teisinės valstybės priemonių rinkinio, kuriuo siekiama skatinti patobulinimus ir užkirsti kelią problemoms, susijusioms su teisinės valstybės principu, ir jas spręsti valstybėse narėse, pagrindinį elementą ir teigiamą papildymą;
2. tvirtai smerkia visus išpuolius prieš demokratiją, teisinės valstybės principą ir pagrindines teises; pabrėžia, kad 2020 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje keliose valstybėse narėse skatinamos teigiamos reformos, susijusios su teisinės valstybės principu; vis dėlto pabrėžia, kad kai kurioms valstybėms narėms vis dar didelį susirūpinimą kelia teisminių institucijų nepriklausomumas ir veiksmingas veikimas, žiniasklaidos laisvė ir pliuralizmas, taip pat kova su korupcija, kurią ypač paveikė COVID-19 pandemija;
3. pabrėžia, kad svarbu atlikti vertinimus ir teikti rekomendacijas dėl kalinimo sąlygų ir teisės kreiptis į teismą, įskaitant teisę į teisingą bylos nagrinėjimą, teisę į gynybą, nekaltumo prezumpcijos principą, aukų apsaugą ir teismo proceso trukmę;
4. apgailestauja dėl to, kad kelios valstybės narės nukrito tarptautiniuose spaudos laisvės reitinguose; atkreipia dėmesį į nepakeičiamą visuomeninės žiniasklaidos vaidmenį ir pabrėžia, kad labai svarbu užtikrinti ir išlaikyti jos nepriklausomumą nuo politinio kišimosi; tvirtai smerkia grėsmę žiniasklaidos laisvei, įskaitant žurnalistų ir pranešėjų apie pažeidimus persekiojimą ir išpuolius prieš juos, jų teisinės apsaugos nepaisymą bei žiniasklaidos užgrobimą ir politiniais tikslais motyvuojamus veiksmus žiniasklaidos sektoriuje;
5. pabrėžia, kad ataskaitoje reikia išsamesnės analizės ir rekomendacijų, susijusių su nediskriminavimo principu; atsižvelgdamas į tai, ragina plačiau taikyti Pagrindinių teisių chartijos nediskriminavimo sąlygą, kad teisinės valstybės principo laikymasis valstybėse narėse ir visoje ES atitiktų Europos žmogaus teisių konvencijos 14 straipsnį; ragina visas ES institucijas per tą laiką kuo plačiau teisiškai aiškinti nediskriminavimo sąlygą;

6. pabrėžia, kad, nors keliose valstybėse narėse gerokai padaugėjo kovos su korupcija pastangų, kitos kelia susirūpinimą dėl tyrimų ir baudžiamojo persekiojimo veiksmingumo; pažymi, kad nuo tada, kai buvo paskelbta 2014 m. kovos su korupcija ataskaita, šiai temai toks dėmesys niekada nebuvo skirtas; ragina Komisiją du kartus per metus skelbti specialią kovos su korupcija ataskaitą, kuri turėtų būti įtraukta į teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą ir sekti 2014 m. pavyzdžiu, įskaitant pačių ES institucijų analizę;
7. akcentuoja, kad viešos diskusijos dėl ataskaitos yra itin svarbios metiniam teisinės valstybės peržiūros ciklui, taigi jos paskelbimo laikas turi esminę reikšmę; todėl apgailestauja dėl to, kad 2021 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita buvo paskelbta prieš pat Parlamento darbo pertrauką liepos mėn. viduryje; ragina Komisiją kiekvienų metų rugsėjo mėn. paskelbti ES vertybių savaitę, per kurią Europos Parlamentui ir nacionaliniams parlamentams ataskaita būtų pateikiama tuo pačiu metu kaip ir ES teisingumo rezultatų suvestinė, ES pagrindinių teisių agentūros Pagrindinių teisių ataskaita ir Žiniasklaidos pliuralizmo observatorijos ataskaita ir būtų geriau įtraukta į šiuos dokumentus; ragina šią ES vertybių savaitę surengti kartu su metine Europos konferencija teisinės valstybės klausimais, kurioje turėtų dalyvauti socialiniu požiūriu įvairios nacionalinės delegacijos, įskaitant piliečius ir valstybės tarnautojus iš visų valstybių narių, kaip rekomendavo Konferencijos dėl Europos ateities 2-asis ES piliečių forumas (Demokratija ir vertybės); pažymi, kad tai atitinka ankstesnius Parlamento raginimus užtikrinti metinį demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių priežiūros ciklą, o ES vertybių savaitei turėtų būti suteiktas išskirtinis matomumas;
8. primena, kad vis dar trūksta 2016 m. spalio 25 d. ir 2020 m. spalio 7 d. Parlamento rezoliucijose dėl ES demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių mechanizmo sukūrimo nurodytų svarbių elementų – visų pirma, dar neįsteigta nepriklausomų ekspertų grupė ir neišplėsta stebėsenos taikymo sritis, į ją įtraukiant visas Europos Sąjungos sutarties (toliau – ES sutartis) 2 straipsnyje nustatytas vertybes; ragina Komisiją ištaisyti šiuos trūkumus; apgailestauja dėl to, kad ataskaitos išvadose nėra aiškiai atskirtos valstybės narės, turinčios pavienių teisinės valstybės principo taikymo trūkumų, ir valstybės narės, turinčios sisteminių trūkumų; todėl ragina Komisiją būsimose ataskaitose padaryti aiškias išvadas dėl padėties valstybėse narėse sunkumo, kad ataskaita nebūtų netinkamai naudojama kaip priemonė autokratizacijos procesams kai kuriose valstybėse narėse santykinai vertinti; primena derybų dėl tarpinstitucinio susitarimo svarbą nustatant metinį stebėsenos ciklą; ragina Tarybą ir Komisiją dalyvauti diskusijose dėl tokio tarpinstitucinio susitarimo siekiant sukurti bendrą ir nuoseklią ES demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių stebėsenos sistemą;
9. palankiai vertina tai, kad dėl ataskaitos Komisija konsultavosi su pilietinės visuomenės veikėjais; pabrėžia, kad pilietinės visuomenės veikėjai gali pateikti kritiškesnį požiūrį nei atitinkamos vyriausybės; vis dėlto mano, kad Komisija turi parodyti didesnę metodikos ir suinteresuotųjų subjektų atrankos skaidrumą ir kad reikia imtis prasmingų tolesnių veiksmų konsultuojantis su pilietine visuomene; ragina Komisiją numatyti pakankamai ilgus atsakymų pateikimo terminus ir persvarstyti vieno visiems tinkančio klausimyno formą; ragina Komisiją toliau kreiptis į pilietinę visuomenę dėl informacijos apie tai, kaip būtų galima optimizuoti konsultacijų procesą rengiant būsimas ataskaitas; pabrėžia, kad reikia, jog pilietinė visuomenė visoje ES veiktų pagal

Pilietybės, lygybės, teisių ir vertybių programą, ir ragina parengti Europos asociacijų ir ne pelno organizacijų statutą;

10. mano, kad ataskaitoje neturėtų būti apsiribojama tik stebėseną, joje turėtų būti pateikiamos ir konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos dėl prevencinių ir taisomųjų veiksmų, kuriuos turi priimti atitinkamos valstybės narės, aiškiai nurodant vykdymo užtikrinimo priemones ir pateikiant konkrečius pasiūlymus dėl pažeidimų tais atvejais, kai nesilaikoma reikalavimų; šiuo tikslu palankiai vertina Komisijos išsipareigojimą, vadovaujantis 2016 m. spalio 25 d. Parlamento rezoliucija, nuo 2022 m. įtraukti konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas, kurios turėtų būti parengtos atsižvelgiant į valstybių narių išsipareigojimus pagal ES teisę ir tarptautinę žmogaus teisių teisę bei standartus; ragina Komisiją stebėti ir į būsimą teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą įtraukti vertinimą, kaip valstybės narės įgyvendina žmogaus teisių teisę ir standartus, nes taip būtų galima stebėti ir įvertinti pažangą ir regresiją;
11. ragina Komisiją teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą ir joje pateiktas rekomendacijas susieti su priemonėmis, kuriomis užtikrinamas ES teisės taikymas, pavyzdžiui, pažeidimo nagrinėjimo procedūromis, ES sutarties 7 straipsnyje nustatytais procedūromis ir Teisinės valstybės sąlygų reglamentu; ragina Komisiją stiprinti, racionalizuoti ir panaudoti esamus mechanizmus siekiant užtikrinti, kad visoje ES būtų laikomasi Sutartyse įtvirtintų principų ir vertybių; ragina Komisiją parengti pasiūlymų, kaip toliau stiprinti teisinės valstybės priemonių rinkinį;
12. ragina į ataskaitą įtraukti visų vykdymo užtikrinimo veiksmų, kurių ėmėsi Komisija dėl kiekvienos valstybės narės, įskaitant dar nebaigtas pažeidimo nagrinėjimo procedūras, apžvalgą, taip pat informaciją apie ES Teisingumo Teismo ir Europos Žmogaus Teisių Teismo laikinųjų priemonių ir sprendimų laikymosi padėtį, kuriomis būtų grindžiama išsami ES teisės taikymo rezultatų suvestinė;
13. ragina Komisiją kiekvieną tam tikrai šaliai skirtą skyrių pabaigti valstybių narių veiklos rezultatų įvertinimu atskirų ataskaitos ramsčių atžvilgiu, nurodant, kokių mastu buvo įvykdytos Teisinės valstybės sąlygų reglamento sąlygos; apgailestauja dėl to, kad Komisija dar neviseiškai pasinaudojo šia priemone, ir prašo Komisijos nedelsiant visapusiškai ir aktyviai užtikrinti, kad ji būtų taikoma visiems ES fondams ir programoms; primena ES Teisingumo Teismo sprendimus bylose C-156/21 ir C-157/21, kuriuose teigiama, kad sąlygų mechanizmas buvo patvirtintas remiantis tinkamu teisiniu pagrindu, yra suderinamas su ES sutarties 7 straipsniu ir atitinka teisinio tikrumo principą;
14. ragina ES institucijas, atsižvelgiant į glaudų demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių ryšį, metinę teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą aiškinti remiantis pagrindinių teisių ataskaita;
15. pabrėžia, kad į ataskaitą reikėtų įtraukti ES lygmens konstitucinės stabdžių ir atsvarų sistemos vertinimą, atliktą nepriklausomų ekspertų; išsipareigoja paprašyti Venecijos komisijos pateikti nuomonę dėl pagrindinių ES valdymo srities demokratijos principų, visų pirma valdžių padalijimo, atskaitomybės ir stabdžių bei atsvarų;
16. pabrėžia tarpinstitucinio dialogo ir bendradarbiavimo teisinės valstybės klausimais svarbą; ragina Tarybą užtikrinant visišką skaidrumą aptarti ataskaitą ir pradėti dialogą

su Europos Parlamentu; ragina Europos Vadovų Tarybą taip pat aptarti ataskaitos išvadas, nes ES sutarties 2 straipsnyje nustatytos vertybės yra klausimas, kuris turi būti sprendžiamas aukščiausiu politiniu lygmeniu; labai apgailestauja dėl to, kad Taryba ir toliau nedaro pažangos vykdydama procedūrą pagal ES sutarties 7 straipsnio 1 dalį, nes tai kenkia vienai iš svarbiausių ES teisinės valstybės priemonių rinkinio priemonių; pabrėžia, kad vieningo balsavimo nereikalaujama nei dėl Tarybos rekomendacijų, nei siekiant nustatyti, ar esama aiškaus pavojaus, kad valstybė narė gali šurkščiai pažeisti ES sutarties 2 straipsnio vertybes; atkreipia dėmesį į tai, kad Tarybos rengiami klausymai nėra nei reguliarūs, nei struktūrizuoti, ir ragina Tarybą pateikti konkrečias rekomendacijas atitinkamoms šalims, įskaitant terminus; pažymi, kad nesugebėjimas daryti pažangos įgyvendinant ES sutarties 7 straipsnyje nustatytą procedūrą leidžia nuolat nukrypti nuo ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintų vertybių, o tai kenkia šioms vertybėms ir valstybių narių bei visos ES tarpusavio pasitikėjimui; atkreipia dėmesį į Tarybai pirmininkaujančios Prancūzijos įsipareigojimą 2022 m. pirmąjį pusmetį surengti oficialius klausymus ir primygtinai ragina pirmininkaujančią Prancūziją imtis tinkamų veiksmų siekiant toliau taikyti ES sutarties 7 straipsnio 1 dalyje nustatytą procedūrą; pakartoja savo raginimą, kad Parlamentas galėtų pateikti savo pagrįstą pasiūlymą Tarybai, dalyvauti klausymuose, ypač kai pats Parlamentas yra pradėjęs procedūrą, ir kad jis būtų nedelsiant ir išsamiai informuojamas visais etapais, taip pat ir per atitinkamus Parlamento komitetus, dalyvaujančius procedūroje.

INFORMACIJA APIE PRIĖMIMĄ NUOMONĘ TEIKIANČIAME KOMITETE

Priėmimo data	16.3.2022
Galutinio balsavimo rezultatai	+: 22 -: 6 0: 0
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę nariai	Gerolf Annemans, Gabriele Bischoff, Damian Boeselager, Włodzimierz Cimoszewicz, Gwendoline Delbos-Corfield, Pascal Durand, Daniel Freund, Charles Goerens, Sandro Gozi, Brice Hortefeux, Laura Huhtasaari, Victor Negrescu, Giuliano Pisapia, Paulo Rangel, Antonio Maria Rinaldi, Domènec Ruiz Devesa, Jacek Saryusz-Wolski, Helmut Scholz, Pedro Silva Pereira, Sven Simon, Antonio Tajani, László Trócsányi, Loránt Vincze, Rainer Wieland
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę pavaduojantys nariai	Jorge Buxadé Villalba, Nathalie Colin-Oesterlé, Sophia in 't Veld, Nikolaj Villumsen

GALUTINIS VARDINIS BALSAVIMAS NUOMONĘ TEIKIANČIAME KOMITETE

22	+
PPE	Nathalie Colin-Oesterlé, Brice Hortefeux, Paulo Rangel, Sven Simon, Antonio Tajani, Loránt Vincze, Rainer Wieland
Renew	Pascal Durand, Charles Goerens, Sandro Gozi, Sophia in 't Veld
S&D	Gabriele Bischoff, Włodzimierz Cimoszewicz, Victor Negrescu, Giuliano Pisapia, Domènec Ruiz Devesa, Pedro Silva Pereira
The Left	Helmut Scholz, Nikolaj Villumsen
Verts/ALE	Damian Boeselager, Gwendoline Delbos-Corfield, Daniel Freund

6	-
ECR	Jorge Buxadé Villalba, Jacek Saryusz-Wolski
ID	Gerolf Annemans, Laura Huhtasaari, Antonio Maria Rinaldi
NI	László Trócsányi

0	0

15.3.2022

PETICIJŲ KOMITETO NUOMONĖ

pateikta Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetui

dėl Komisijos 2021 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos
(2021/2180(INI))

Nuomonės referentė: Isabel Benjumea

PASIŪLYMAI

Peticijų komitetas ragina atsakingą Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetą į savo pasiūlymą dėl rezoliucijos įtraukti šiuos pasiūlymus:

1. pabrėžia svarbų Peticijų komiteto vaidmenį nustatant galimus teisinės valstybės principo taikymo pažeidimus ir atkreipiant dėmesį į juos, atsižvelgiant į daugybę peticijų, gautų iš piliečių, susirūpinusių dėl teisinės valstybės principo taikymo pažeidimų; yra tvirtai įsitikinęs, kad visapusiška visų ES piliečių ir jų pagrindinių teisių apsauga visoje Sąjungoje gali būti užtikrinta tik tuo atveju, jei valstybės narės visapusiškai laikysis visų teisinės valstybės principų ir kitų vertybių, įtvirtintų ES sutarties 2 straipsnyje, nes trūkumai vienoje valstybėje narėje daro poveikį kitoms valstybėms narėms ir visai Sąjungai; pabrėžia, kad teisinės valstybės principas yra viena iš bendrų Sąjungos vertybių, todėl būtina siekiant jos tikslų; atkreipia dėmesį į tai, kad už jo propagavimą ir puoselėjimą bendrai atsako ES ir valstybės narės;
2. pabrėžia, kad teisinė valstybė apima tokius principus kaip teisėtumas, teisinis tikrumas, valdžių padalijimas, draudimas savavališkai naudotis vykdomosios valdžios įgaliojimais, veiksminga teisminė apsauga, kurią užtikrina pagrindines teises ir ES teisę visapusiškai gerbiantys nepriklausomi ir nešališki teismai, kova su nebaudžiamumu, savalaikis teismų sprendimų, įskaitant visų valdžios institucijų nuolatinį nustatytų įstatymų ir procedūrų laikymąsi, vykdymas ir lygybė prieš įstatymą ir nacionalines valdžios institucijas; pabrėžia, kad tokie principai yra bendri visoms valstybėms narėms, neatsižvelgiant į jų skirtingas teises sistemas;
3. pabrėžia Parlamento rekomendacijų, įtvirtintų jo 2021 m. birželio 24 d. rezoliucijoje dėl Komisijos 2020 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos¹, svarbą; apgailestaudamas pažymi, kad Komisija tinkamai neatsižvelgė į visas šias rekomendacijas savo 2021 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje ir nepakankamai atsižvelgė į visus teisinės valstybės klausimus;
4. pabrėžia, kad teismų atskaitomybė, baudžiamojo persekiojimo ir teismų nepriklausomumas bei teismo sprendimų vykdymo užtikrinimas yra esminiai teisinės

¹ OL C 81, 2022 2 18, p. 27.

valstybės elementai; ragina Komisiją užtikrinti, kad, valstybėms narėms pažeidus pagrindines ES vertybes ar joms nesiiimant veiksmų dėl subvalstybinių subjektų padarytų pažeidimų, šių vertybių būtų laikomasi taip siekiant padidinti piliečių pasitikėjimą teisinėmis institucijomis; prašo Komisijos tam panaudoti visas turimas priemones, ypač teisinės valstybės sąlygų mechanizmą, kai taikoma; ragina valstybes nares apsaugoti teisėjus ir prokurorus nuo politinių išpuolių ir spaudimo, kuriais siekiama pakenkti jų darbui, kad būtų visiškai išsaugotas jų nepriklausomumas;

5. atkreipia dėmesį į didelį peticijų², susijusių su COVID-19 pandemijos keliamais iššūkiais, skaičių; atsižvelgdamas į tai primena, kad Venecijos komisija šiuo metu stebi priemones, kurių valstybės narės ėmėsi dėl pandemijos, ir jos poveikį demokratijai, teisei valstybei ir pagrindinėms teisėms; ragina Komisiją ištirti ir savo būsimose ataskaitose toliau vertinti, ar su COVID-19 susijusios priemonės buvo ribotos trukmės ir ar jų būtinumas ir proporcingumas buvo pagrįsti, ir išsamiai informuoti visuomenę apie vertinimų rezultatus; prašo įvertinti stabdžių ir atsvarų sistemą pandemijos metu; su susirūpinimu pažymi, kad kelių valstybių narių teismai jau nusprendė, jog tam tikros priemonės neatitinka nacionalinės konstitucijos; pabrėžia, kad prieš krizę reikia nustatyti aiškų teisinį režimą; pabrėžia, kad valstybės narės turėtų pasinaudoti COVID-19 patirtimi, siekdamos užtikrinti, kad būsimos krizės būtų sprendžiamos užtikrinant būtiną atskaitomybę ir skaidrumą; palankiai vertina ombudsmenų ir žmogaus teisių institucijų pastangas užtikrinti jų darbo tęstinumą, nepaisant didelių iššūkių, su kuriais jie susidūrė;
6. pažymi, kad dėl COVID-19 pandemijos kelių valstybių narių vyriausybės skubiai paskelbė nepaprastosios padėties nuostatas ir dekretinius įstatymus ir kad tai turėjo įtakos nacionalinių teisingumo sistemų veikimui ir teismų veiklai; apgailestauja dėl nepakankamo kai kurių nacionalinių parlamentų dalyvavimo ir jų neįtraukimo priimančias sprendimus ir dėl to, kad daugelyje valstybių narių parlamentai per pandemiją buvo uždaryti, o tai padidino vyriausybės galią ir lėmė vykdomosios valdžios atskaitomybės ir skaidrumo stoką;
7. ragina ES institucijas ir valstybes nares didinti teismų sistemos veiksmingumą plėtojant ir įgyvendinant struktūrines reformas ir aukšto lygio skaitmeninimą, kuris pasirodė esąs veiksmingas siekiant užkirsti kelią susikaupusiems vėlavimams, ypač pirmuoju COVID-19 pandemijos etapu; pabrėžia, kad siekiant sukurti veiksmingas teisingumo sistemas, itin svarbūs pakankami finansiniai ir žmogiškieji ištekliai;
8. yra labai susirūpinęs dėl Lenkijos Konstitucinio Teismo statuso, glaudžios prokurorų ir vyriausybės (visų pirma generalinio prokuroro ir (arba) teisingumo ministro) sąsajos ir visiško ne tik ES teisės reikalavimų, bet ir Europos žmogaus teisių konvencijos ir Lenkijos konstitucinių reikalavimų nesilaikymo³; taip pat yra susirūpinęs dėl teisminių institucijų nešališkumo Vengrijoje⁴ ir teisminių institucijų nepriklausomumo Ispanijoje⁵;

² Žr. peticijas Nr. 1438/2020, 1469/2020, 1493/2020, 1501/2020, 0038/2021, 0046/2021, 0053/2021, 0106/2021, 0152/2021, 0186/2021 ir 0533/2021.

³ Peticijos Nr. 0559/2020, 1154/2020, 1246/2020, 1360/2020 ir 0869/2021.

⁴ Peticija Nr. 1512/2020.

⁵ Peticijos Nr. 1180/2020, 1182/2020, 1326/2020, 1367/2020, 1561/2020 ir 0353/2021.

9. pabrėžia, kad būtina vykdyti teismo sprendimus tiek nacionaliniu, tiek ES lygmenimis, ir smerkia tai, kad atitinkamos valdžios institucijos nesilaiko Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (ESTT) ir nacionalinių teismų sprendimų; pabrėžia, kad ESTT sprendimai turi būti įgyvendinti laiku ir kuo greičiau pagal Sutartis⁶, visų pirma teismo sprendimai, kuriais siekiama užkirsti kelią diskriminacijai dėl lyties, rasės, odos spalvos, etninės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turtinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos;
10. apgailestauja dėl Katalonijos valdžios institucijų, kurios viešai smerkia atsisakymą vykdyti kompetentingų teismų sprendimus švietimo srityje ir akivaizdžiai pažeidžia vaikų teisę mokytis savo valstybės narės oficialiąja kalba, požiūrio; mano, kad šie požiūriai ir veiksmai kartu su ieškovų priekabiavimu kelia pavojų teisinės valstybės principo laikymuisi ir valdžių padalijimui, taip labai kenkiant teisei ir piliečių teisėms;
11. ragina Komisiją imtis priemonių korupcijos prevencijai stiprinti⁷, kad būtų užtikrintas didesnis viešojo administravimo skaidrumas ir pagerinta prieiga prie informacijos apie lobistinę veiklą ir politinių partijų finansavimo priežiūrą; pabrėžia, kad kovos su korupcija priemonės yra labai svarbios ginant Sąjungos ekonominius interesus ir jos tvarų augimą; pabrėžia, kad tokios priemonės, ypač su pandemija susijusiuose procesuose, yra būtinos siekiant užkirsti kelią pažeidimams ir piktnaudžiavimui, keliantiems grėsmę valstybių narių ir Sąjungos atsigavimui po krizės; įspėja valstybes nares apie riziką, kad kils grėsmė kovai su korupcija, ypač COVID-19 pandemijos metu, nes apskritai paspartėja sprendimų priėmimo procesas ir supaprastinamos viešojo administravimo procedūros, pvz., viešieji pirkimai, dėl kurių sudaromos nekonkurencinės arba tiesioginės sutartys;
12. reiškia susirūpinimą dėl informatorių, kurie praneša apie korupcijos veiksmus⁸ ar kitą neteisėtą veiklą⁹ ir dėl to yra pažeidžiamos jų pagrindinės teisės, saugumo;
13. apgailestauja, kad žiniasklaidos nepriklausomumas ir žurnalistų saugumas nėra visapusiškai užtikrintas; pabrėžia žiniasklaidos pliuralizmo svarbą ir būtinybę apsaugoti žurnalistus nuo grasinimų ir išpuolių, siekiant užkirsti kelią savicenzūrai, užtikrinti saviraiškos laisvę ir žodžio laisvę bei teisę į informaciją ir apsaugoti žurnalistų profesiją; pabrėžia pagrindinį tiriamosios žurnalistikos vaidmenį kovojant su korupcija, sukčiavimu ir neteisėta veikla, kurie daro neigiamą poveikį ES biudžetui; todėl pakartoja, kad reikia apsaugoti tiriamąją žurnalistiką nuo strateginių ieškinių dėl visuomenės dalyvavimo (SLAPP), didžiausią dėmesį skiriant tam, kaip jis veikia mažesnes žiniasklaidos priemones ir laisvai samdomus žurnalistus; pažymi, kad asmeninis priekabiavimas, bauginimas ir grasinimai gyvybei kelia ypač didelį susirūpinimą ir kad visoje ES daugėja grėsmių internete; pabrėžia, kad žurnalistams ir žiniasklaidai kyla sunkumų teikiant piliečiams patikrintą informaciją apie COVID-19 pandemiją; reiškia susirūpinimą dėl blogėjančių žurnalistų ekonominių ir darbo sąlygų

⁶ Žr. peticiją Nr. 0858/2017 dėl vienintelės katalonų kalbos vartojimo mokyklose poveikio į regioną atsikraustančioms šeimoms.

⁷ Žr., pvz., peticiją Nr. 0822/2020 dėl tariamos korupcijos Bulgarijoje ir peticiją Nr. 0194/2020 dėl tariamos korupcijos Slovakijoje.

⁸ Žr. peticiją Nr. 0242/2021.

⁹ Žr. peticiją Nr. 1056/2021 dėl pranešėjų ir žurnalistų, pranešančių apie neteisėtą medienos ruošą, apsaugos.

COVID-19 pandemijos ir po jos kilusios krizės metu, ir pabrėžia, kad šiame sektoriuje labai padidėjo nedarbo lygis; ragina Komisiją tobulinti priemones, skirtas įvertinti priemones, kurių ėmėsi vyriausybės ir kurios gali pakenkti informacijos laisvei ir pliuralizmui;

14. pakartoja, kad žiniasklaidos nepriklausomumas dažnai pažeidžiamas teikiant vyriausybės subsidijas ir, deja, piktnaudžiaujant ES lėšomis, skirtomis ES politikos ir programų populiarinimui;
15. atkreipia dėmesį į tai, kad reikia geresnio reglamentavimo ir daugiau skaidrumo, susijusio su socialinės žiniasklaidos ir tinklų svetainėmis¹⁰; atkreipia dėmesį į tai, kad horizontalusis žiniasklaidos sektoriaus vertinimas yra nepakankamas ir kad Komisijos 2021 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje (COM(2021)0700) nepakankamai atstovaujama internetinei žiniasklaidai;
16. pažymi, kad melagingos naujienos ir dėl jų atsirandanti klaidinga informacija, skirta ES piliečiams, kelia grėsmę mūsų ES demokratijai¹¹, visų pirma COVID-19 pandemijos metu; pažymi, kad dezinformacija turi būti tikrinama ir su ja turi būti kovojama garantijomis, nesukeliant teisės gauti ir skleisti informaciją pažeidimo, valdžios institucijoms nesikišant ir taip užkertant kelią bet kokiam ES pagrindinių teisių chartijos 11 straipsnio 1 dalies pažeidimui;
17. yra susirūpinęs dėl to, kad daugėja neapykantą kurstančių kalbų ir neapykantos nusikaltimų prieš moteris, juodaodžius ir nebaltaodžius asmenis, migrantus ir pabėgėlius, LGBTIQ asmenis¹² ir mažumas, visų pirma romus, ir tuos, kurie susiję su religiniais įsitikinimais ir politinėmis idėjomis; yra labai susirūpinęs dėl to, kad tarptautinės ir nacionalinės žmogaus teisių institucijos pabrėžė, jog daugėja neapykantą kurstančių kalbų internete, kurias dažnai vartoja politiniai veikėjai ir kurios dažnai nukreiptos prieš mažumas, o tai kenkia žmogaus orumui, laisvei, lygybei ir pagarbai žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises, ir prieštarauja pliuralizmo, nediskriminavimo, tolerancijos, teisingumo, solidarumo ir moterų bei vyrų lygybės principams; ragina Komisiją tęsti darbą siekiant nustatyti veiksmingus kovos su šia problema kriterijus ir tai daryti nedarant poveikio sistemos pliuralizmui;
18. apgailestauja, kad kai kurios valstybės narės nevisiškai ir neteisingai į nacionalinę teisę įtraukė Tarybos pamatinį sprendimą dėl rasizmo ir ksenofobijos¹²; apgailestauja, kad Rasinės lygybės direktyvos¹³ nuostatos vis dar tinkamai įgyvendinamos ne visose valstybėse narėse;
19. pabrėžia, kad Komisijos metinės teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos išvados turėtų būti įgyvendinamos imantis konkrečių politikos veiksmų, kad būtų galima visapusiškai ir veiksmingai pasinaudoti visomis Sąjungos lygmeniu turimomis priemonėmis, siekiant kovoti su teisinės valstybės principo pažeidimais, pvz.,

¹⁰ Žr. peticijas Nr. 1336/2020, 0036/2021, 0137/2021, 0691/2021 ir 0719/2021.

¹¹ Žr. peticijas Nr. 1310/2019, 0268/2020, 0743/2020 ir 1293/2020.

¹² 2008 m. lapkričio 28 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2008/913/TVR dėl kovos su tam tikromis rasizmo ir ksenofobijos formomis bei apraiškomis baudžiamosios teisės priemonėmis.

¹³ 2000 m. birželio 29 d. Tarybos direktyva 2000/43/EB, įgyvendinanti vienodo požiūrio principą asmenims nepriklausomai nuo jų rasės arba etninės priklausomybės.

pažeidimo nagrinėjimo procedūromis, įskaitant pagreitintas procedūras, prašymus taikyti laikinas priemones ESTT ir veiksmus, susijusius su ESTT sprendimų neįgyvendinimu, taip pat pagal ES finansų teisės aktus ir taikytinas konkrečioms sektoriams taikomas finansines taisykles, kad būtų veiksmingai apsaugotas ES biudžetas, įskaitant mokėjimų terminų nutraukimą, mokėjimų sustabdymą, finansines pataisas arba išlaidų netaikymą ES finansavimui, taip pat Sąlygų reglamente, teisinės valstybės sistemoje ir Europos Sąjungos sutarties 7 straipsnyje įtvirtintas procedūras, kuriomis mažinama rizika, kylanti pagrindinėms ES vertybėms valstybėse narėse; primygtinai ragina Komisiją veiksmingiau ir laiku naudotis savo priemonėmis, įskaitant ataskaitą dėl korupcijos taikant bendrą teisinės valstybės mechanizmą; prašo Komisijos į savo būsimas teisinės valstybės principo taikymo ataskaitas įtraukti konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas kartu su įgyvendinimo terminais, tikslais ir konkrečiais politikos veiksmais, kurių reikia imtis; atkreipia dėmesį į didelius piliečių lūkesčius, nurodytus peticijose, kuriose prašoma skubiai ir veiksmingai reaguoti Sąjungos lygmeniu, kad būtų nutraukti teisinės valstybės principo pažeidimai;

20. pabrėžia, kad pilietinės visuomenės organizacijų vaidmuo yra ypač svarbus ir kad jos turi galėti veikti be nepagrįsto valstybės institucijų kišimosi; ragina Komisiją skatinti atvirą, skaidrų ir nuolatinį dialogą su atstovaujamosiomis asociacijomis ir pilietinės visuomenės organizacijomis, įskaitant terorizmo aukų organizacijas ir asociacijas, siekiant atsižvelgti į visus jiems rūpimus klausimus ir veiksmingiau įtraukti jas į visus peržiūros ciklo etapus; pabrėžia, kad reikia leisti teikti informaciją visomis oficialiosiomis ES kalbomis ir užtikrinti teminiu požiūriu struktūrizuotas konsultacijas siekiant padidinti proceso veiksmingumą ir vertingų atsiliepimų kiekį, taip pat poreikį nustatyti ilgesnius konsultacijų laikotarpius, kad būtų užtikrintas tinkamas visų pilietinės visuomenės organizacijų ir NVO, įskaitant mažesnes organizacijas, dalyvavimas; ragina valstybes nares taikyti skaidrumo ir informacijos atskleidimo principus atrenkant dalyvaujančias pilietinės visuomenės organizacijas ir NVO;
21. siūlo sukurti Piliečių platformą teisinės valstybės klausimais – skaitmeninę platformą, kurios prieglobą teiktų Parlamentas ir kuri suteiktų piliečiams galimybę pranešti apie teisinės valstybės trūkumus, pažeidžiamumą ir pažeidimus ir jais dalytis; mano, kad ši platforma atitiktų ES sutarties 11 straipsnio 1 dalyje nustatytus tikslus ir Parlamento siekį būti tiltu tarp piliečių ir ES, nes ji suteiktų jiems galimybę keistis patirtimi ir nuomonėmis tarpusavyje, taip pat ja būtų sukurtas prieinamas viešas forumas, kuriame būtų galima tiesiogiai dalytis individualiais ir kolektyviniais liudijimais ir juos atskleisti tiems, kurie stebi teisinės valstybės principo ir kitų ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintų vertybių įgyvendinimą, pvz., ES institucijoms, teisininkams, pilietinės visuomenės organizacijoms, sergėtojams, žurnalistams ir mokslininkams; pabrėžia, kad Parlamentas nebūtų įpareigotas imtis veiksmų dėl šių liudijimų, tačiau platforma padėtų geriau suprasti atskiriems piliečiams susirūpinimą keliančius klausimus, suteiktų galimybę visoje Sąjungoje geriau suvokti grėsmes, kylančias ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintoms vertybėms, jų trūkumus ir pažeidimus ir galiausiai sustiprintų teisinės valstybės kultūrą ir ES institucijų bendradarbiavimą su piliečiais; siūlo, kad platforma taip pat galėtų teikti informaciją apie peticijų rengimą tiems, kurie teikia pranešimus teisinės valstybės klausimais;
22. pabrėžia Europos Sąjungos patikimumo svarbą stojant į ES, nes, jei daugiausia dėmesio skiriama šalių kandidačių ir potencialių šalių kandidačių teismų nepriklausomumui, o

pačioje Sąjungoje esama nesutarimų ir neišspręstų problemų šiais klausimais, tai daro neigiamą poveikį visam procesui; pabrėžia, kad Komisija turėtų atsižvelgti į 2022 m. sausio mėn. Europos Audito Rūmų specialiąją ataskaitą dėl ES paramos teisinei valstybei Vakarų Balkanuose, nes ji pritaria šiam klausimui; ragina Komisiją vengti neigiamų pasekmių stojimo procesui dėl menko pasitikėjimo teisinės valstybės klausimais ir atkreipia dėmesį į tai, kad Komisija turėtų aktyviai spręsti vidaus problemas, tuo pačiu metu dirbdama teisinės valstybės srityje su šalimis kandidatėmis;

23. yra susirūpinęs dėl Belovežo miško, kuriame nesilaikoma ES aplinkosaugos teisės aktų dėl miškotvarkos, kaip nurodyta Lenkijos piliečių pateiktoje peticijoje Nr. 0805/2017; ragina Komisiją atsižvelgti į peticiją ir toliau tirti sienos poveikį tiek florai, tiek faunai, ir pakartoja, kad Komisija turėtų apsvarstyti šį klausimą Lenkijai skirtose rekomendacijose;
24. rodo visišką solidarumą ir visapusišką paramą visoms terorizmo aukoms; smerkia tai, kad dabartinės vyriausybės derasi su ginkluotų grupuočių vadovais; apgailestauja, kad vis dar nebaigtos spręsti bylos dėl teroristinių išpuolių, ypač 379 neišaiškintos žmogžudystės, kurias įvykdė ETA teroristinė grupė¹⁴.

¹⁴ Faktų nustatymo misija Vitorijoje ir Madride (Ispanija) dėl neišspręstų 379 teroristinės grupės ETA įvykdytų žmogžudysčių atveju.

INFORMACIJA APIE PRIĖMIMĄ NUOMONĘ TEIKIANČIAME KOMITETE

Priėmimo data	15.3.2022
Galutinio balsavimo rezultatai	+: 20 -: 9 0: 5
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę nariai	Alviina Alametsä, Andris Ameriks, Marc Angel, Margrete Auken, Jordan Bardella, Alexander Bernhuber, Markus Buchheit, Ryszard Czarnecki, Tamás Deutsch, Francesca Donato, Eleonora Evi, Agnès Evren, Gheorghe Falcă, Emmanouil Fragkos, Gianna Gancia, Alexis Georgoulis, Peter Jahr, Stelios Kypouropoulos, Cristina Maestre Martín De Almagro, Dolors Montserrat, Ulrike Müller, Emil Radev, Frédérique Ries, Alfred Sant, Massimiliano Smeriglio, Yana Toom, Loránt Vincze, Michal Wiezik, Tatjana Ždanoka, Kosma Złotowski
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę pavaduojantys nariai	Isabel Benjumea Benjumea, Maite Pagazaurtundúa, Demetris Papadakis, Anne-Sophie Pelletier

GALUTINIS VARDINIS BALSAVIMAS NUOMONĘ TEIKIANČIAME KOMITETE

20	+
PPE	Isabel Benjumea Benjumea, Alexander Bernhuber, Agnès Evren, Gheorghe Falcă, Peter Jahr, Stelios Kympouropoulos, Dolors Montserrat, Emil Radev, Loránt Vincze
Renew	Ulrike Müller, Maite Pagazaurtundúa, Frédérique Ries, Yana Toom, Michal Wiezik
S&D	Andris Ameriks, Marc Angel, Cristina Maestre Martín De Almagro, Demetris Papadakis, Alfred Sant, Massimiliano Smeriglio

9	-
ECR	Ryszard Czarnecki, Emmanouil Fragkos, Kosma Złotowski
ID	Jordan Bardella, Markus Buchheit, Gianna Gancia
NI	Tamás Deutsch
The Left	Alexis Georgoulis, Anne-Sophie Pelletier

5	0
NI	Francesca Donato
Verts/ALE	Alviina Alametsä, Margrete Auken, Eleonora Evi, Tatjana Ždanoka

Sutartiniai ženklai:

+ : už

- : prieš

0 : susilaikė

INFORMACIJA APIE PRIĖMIMĄ ATSAKINGAME KOMITETE

Priėmimo data	20.4.2022
Galutinio balsavimo rezultatai	+: 54 -: 11 0: 1
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę nariai	Magdalena Adamowicz, Abir Al-Sahlani, Malik Azmani, Katarina Barley, Pietro Bartolo, Vladimír Bilčík, Vasile Blaga, Ioan-Rareş Bogdan, Karolin Braunsberger-Reinhold, Saskia Bricmont, Jorge Buxadé Villalba, Damien Carême, Caterina Chinnici, Clare Daly, Marcel de Graaff, Anna Júlia Donáth, Lena Düpont, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Cornelia Ernst, Laura Ferrara, Nicolaus Fest, Jean-Paul Garraud, Maria Grapini, Sylvie Guillaume, Andrzej Halicki, Evin Incir, Sophia in 't Veld, Patryk Jaki, Marina Kaljurand, Fabienne Keller, Łukasz Kohut, Moritz Körner, Alice Kuhnke, H��l��ne Laporte, Jeroen Lenaers, Juan Fernando López Aguilar, Lukas Mandl, Nuno Melo, Nadine Morano, Javier Moreno Sánchez, Maite Pagazaurtund��a, Emil Radev, Paulo Rangel, Terry Reintke, Karlo Ressler, Diana Riba i Giner, Birgit Sippel, Sara Skytvedal, Vincenzo Sofo, Martin Sonneborn, Tineke Strik, Ramona Strugariu, Annalisa Tardino, Tomas Tob��, Yana Toom, Milan Uhr��k, Tom Vandendriessche, Bettina Vollath, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Jadwiga Wi��niewska, Elena Yoncheva, Javier Zarzalejos
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę pavaduojantys nariai	Malin Bj��rk, Daniel Freund, Sira Rego, Thijs Reuten

GALUTINIS VARDINIS BALSAVIMAS ATSAKINGAME KOMITETE

54	+
PPE	Magdalena Adamowicz, Vladimír Bilčík, Vasile Blaga, Ioan-Rareș Bogdan, Karolin Braunsberger-Reinhold, Lena Düpont, Andrzej Halicki, Jeroen Lenaers, Lukas Mandl, Nuno Melo, Emil Radev, Paulo Rangel, Karlo Ressler, Sara Skytvedal, Tomas Tobé, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Javier Zarzalejos
S&D	Katarina Barley, Pietro Bartolo, Caterina Chinnici, Maria Grapini, Sylvie Guillaume, Evin Incir, Marina Kaljurand, Łukasz Kohut, Juan Fernando López Aguilar, Javier Moreno Sánchez, Thijs Reuten, Birgit Sippel, Bettina Vollath, Elena Yoncheva
Renew	Abir Al-Sahlani, Malik Azmani, Anna Júlia Donáth, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Sophia in 't Veld, Fabienne Keller, Moritz Körner, Maite Pagazaurtundúa, Ramona Strugariu, Yana Toom
Verts/ALE	Saskia Bricmont, Damien Carême, Daniel Freund, Alice Kuhnke, Terry Reintke, Diana Riba i Giner, Tineke Strik
The Left	Malin Björk, Clare Daly, Cornelia Ernst, Sira Rego
NI	Laura Ferrara, Martin Sonneborn

11	-
ID	Nicolaus Fest, Jean-Paul Garraud, Marcel de Graaff, Hélène Laporte, Annalisa Tardino, Tom Vandendriessche
ECR	Jorge Buxadé Villalba, Patryk Jaki, Vincenzo Sofo, Jadwiga Wiśniewska
NI	Milan Uhrík

1	0
PPE	Nadine Morano

Sutartiniai ženklai:

+ : už

- : prieš

0 : susilaikė